

283

ԳՐԱԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈՒՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻՈՑԵՒՔ

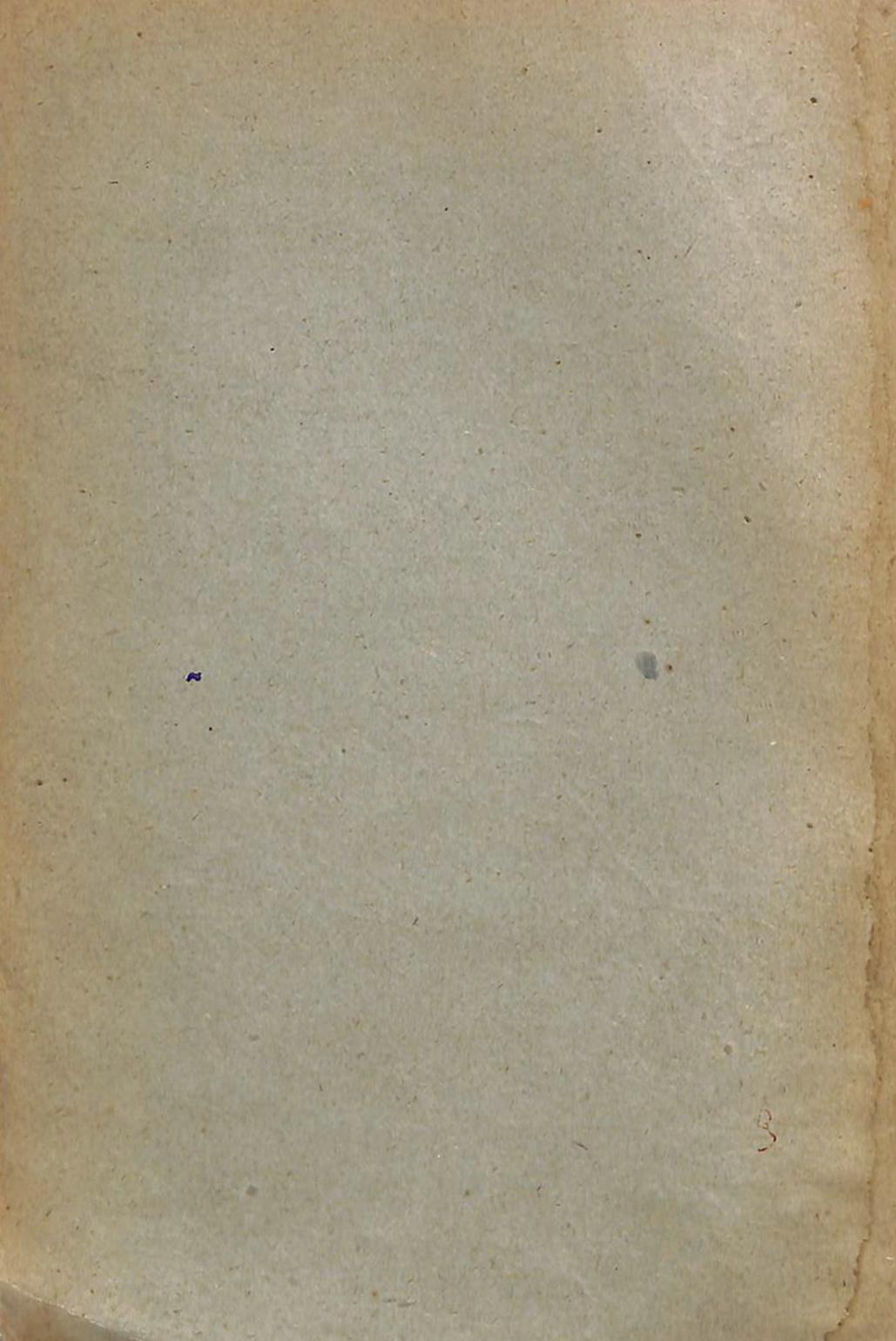
ԿԱՐԾԻՐ ԲԱՆԱԿԻ
ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՆՅՈՒԹԵՐ
ՄԱՆԿԱԴԱՐՏԵՁՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԼՈՒՍԴԱՐՉԶՈՍ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1938

ՀԻՍՅ ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՍԱՅԻ ՆԱԽԱԳՊՐՈՅԱԿԱՆ ԿԱՔԻՆԵՏ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ 20-ՐԴ ՏԱՐԵՊԱՐՁԻ ՆՅՈՒԹԵՐ

Մ Ա Ն Կ Ա Պ Ա Ր Տ Ե Ջ Ն Ե Ր Ի Շ Ա Մ Ա Ր

91873
A II 23925

Լ Ո Ւ Ս Պ Ա Ր Բ Շ Ր Ա Տ

Պատ. խմբագիր Հ. ՄԱՆՅԱՆ

Տեխ. խմբ. Ա. ՄԱԼԽԱՍՅԱՆ

«Երկրաչափական Հայաստան»-ի հրատարակչության տպարան, Յերևան Գեոմի № 4

Գլխավոր № 0527 Պատ. № 76 Տիրաժ 1500

ԿԱՐՄԻ ԲԱՆԱԿԻ ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՆԵՐՈՒՄ

1938 թվի փետրվարի 23-ին լրաս-
նում է Կարմիր բանակի 20-րդ տա-
բեղարձը:

Կարմիր բանակը վախճում է ՍՍՀՄ
բոլոր ժողովուրդների անասման
սերն ու համակրանքը: Կարմիր բա-
նակի ղեկավարներին ու նրա հերոս-
ներին ճանաչում են մեր ամբողջ յեր-
կիրը: Յերեսխաներն զղարշուն կերպով
լամբոնում են այդ վերաբերմունքը՝
դեպի մեր հարողատ Կարմիր բանա-
կը, և այդ հանգամանքը մեծ մա-
տամբ մտրոշում է նրանց սեփական
վերաբերմունքը դեպի Կարմիր բա-
նակը, նրա հերոսներն ու ղեկավար-
ները: Նրանք մեծ սիրով խաղում են
Կարմիր բանակի, պատկերացնում են
իրենց Կարմիր բանակի ղեկավարների
զերում և աշխատում են ամեն կերպ
նամանել նրանց: Կարմիր բանակաբի-
նի համադրեատը, դենքը, կազմա-
կերպված շարքերը, պարապմունք-
ները, յերգերը դրավում են յերեսխա-
ներին:

Մանկավարժի խնդիրն է Կարմիր
բանակի կյանքից վերցրած վառ,
հուսրական պատկերները, հերոսական
եպիդոդների միջոցով եւլ ավելի խո-
րացնել յերեսխաների բնական սերը
դեպի Կարմիր բանակը, դե-
պի նրա ղեկավարներն ու հերոս-
ները և դատախարակել նրանց մեջ
անտահման սեր ու նվիրվածութուն
դեպի մեր յերկիրը, դեպի ժողո-
վուրդների մեծ առաջնորդ ընկ-
ՍՍԱԽՆԸ, դեպի Կարմիր բանակն ու
նրա ղեկավար, Սորհրդային Միու-
թյան առաջին մորչալ՝ ՎՈՐՈՇԻԼՈ-
ՎԸ:

Մանկավարժը յերեսխաներին մատ-
չելի ձևով պետք է պատկերացում
տա, վոր Կարմիր բանակը մեր յեր-
կրի արթուն պահակն է և պատրաստ
է ամեն րուպե ջախջախիչ հակահար-
ված տալու րոշոր նրանց յովքեր կհա-
մարձակվեն հարձակվել մեզ վրա
կամ ամենափոքր չարիով յապտել
մեր սոցիալիստական հայրենիքի
սահմանները:

Մանկավարժը յերեսխաներին պետք
է ծանոթացնի Կարմիր բանակի հե-
րոսների՝ Չապաևի, Շչոբսի և ու-
րիչների սխրագործութուններին,
վորով և կղատախարակի յերեսխաների
մեջ հաստատակամութուն, համար-
ձակութուն, կազմակերպված ու-
թյուն և անյիհեքութուն: Գունեղ,
դինամիկ պատկերների միջոցով ման-
կավարժը պետք է համակի յերեսխա-
ների հուզական աշխարհը, քաջալերել
և ուղղություն տա նրանց զրույցնե-
րին ու արտահայտություններին
և հարստացնի յերեսխաների վոր-
ձը՝ հետաքրքրական, ուշադրալ հն-
րոտական պատմվածքներով, վորտա-
նասիրներով ու յերգերով:

Մանկավարժը պետք է հմտորեն
ղեկավարի ու զարգացնի յերեսխանե-
րի սակղճագործական յաղերքը, նը-
պատի նրանց սակղճագործության
արտահայտության նկարի, ծեփի և
այլ միջոցներով: Այս նպատակով
անհրաձեչտ է ուղտագործել վոր
միայն ժողովածվում գեանդված
նյութերը, այլ ուրիչ գեղարվես-
տական պատմվածքներ («Հերոս կո-
մունարը» — Ստ. Չորյանի, «Հերոս
Կարինը» — Արազու):

Պետք է ողորդործել նաև ցայտուն արասահայոց իրուատրացիաներ, լրագրական նյութեր, արտակուզ, ստիկրային և տիկնիկային թատրոններ, վոթոնք յերեխաների հասարակական-քաղաքական դաստիարակութեան տեսակետից խոշոր նշանակութիւն տանն:

Կարծիր բանակի տոնակատարութիւնը մանկապարտեզում առաջ է բերում ուրախ տոնական տրամադրութիւն: Տոնի նախապատրաստեցան աշխատանքները յերեխաների հետ պետք է սկսել տոնից 3-4 որ առաջ:

Ամբողջ մանկապարտեզը պետք է դեղարվեստորեն դարդարել: Դահլիճում կախել ընկ. ընկ. Լենինի, Ստալինի, Վոթոշկովի, Բուդյոննու նկարները դեղեցիկ դարդարված շքեցանակներով: Դահլիճը դարդարել ծաղիկներով, սալառնակներով, սրբաշուտներով, համապատասխան պրակատներով ու լողունդներով: Աչքի ընկնող տեղում ցուցադրել մանկապարտեզում յեղած ուղղական խաղալիքները՝ թաղանթներ, տանկեր, դնդապիւրներ, հրացաններ, ուղղական սովտոներ, սայլեր, ձիեր և բանակայիններ Ֆիլուրներ: Սենյակներ զարդարմանը պետք է մատ-

նակից դարձնել մեծ յերեխաներին:

Տոնի որը մանկապարտեզը պետք է տոնական տեսք ունենա: Բոլոր յերեխաներն ու հասակավորները պետք է մարուր և դեղեցիկ հագնված լինեն ու կրեն վորեւ դարդ՝ բանակայինի գլխարկ, հրացան, վարժիր ասող և այլն:

Յանկալի յե, վոր տոնին յելույթ ունենա հրապիրված բանակայինը: Յելույթը պետք է տեղի շատ կարճ, բովանդակութիւնը պարզ և մատչելի յերեխաների համար:

Յերեխաներն իրենց յելույթում ցուցադրում են վոջ միայն այն, ինչ սովորել են Կարծիր բանակի տոնի սովթիւ, այլև անցածից հետաքրքրական համարներ, սրբներ, խաղեր և այլն:

Տոնակատարութիւնը պետք է անցկացնել ուրախ ու աշխույթ, ստեղծել յերեխաների մեջ յարձր տոնական տրամադրութիւն:

Վերջում յերեխաներին տրվում է ճոխ հյուրասիրութիւն:

Ամբողջ տոնակատարութիւնը մեկ ու կես ժամից ավելի չպետք է տեղի:

Լուսժողկոմատի նախադարձակաբաժնի վարիչ՝ Հ. ՄԱՆՅԱՆ
Նախադարձակաբաժնի Մեքողկարիներտի վարիչ Փ. ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Проведение дня Красной Армии в дошкольных учреждениях

23 февраля 1933 г. исполняется двадцатилетие Красной Армии.

Красная Армия пользуется безграничной любовью и уважением всех народов СССР. Вся страна знает героев и руководителей Красной Армии. Дети чутко воспринимают это отношение к нашей родной Красной Армии и это определяет и их отношение к героям и руководителям ее. Они с воодушевлением играют в Красную Армию, изображают командиров Красной Армии и стараются во всем походить на них. Красноармейская форма (обмундирование) оружие, организованные колонны, занятия, песни привлекают детей.

Задача педагога заключается в том, чтобы посредством ярких эмоциональных образов, героических эпизодов из жизни Красной Армии еще более углубить любовь детей к Красной Армии и ее вождям, воспитать в них беспредельную любовь и преданность к нашей стране, к великому вождю народов товарищу **Сталину**, к Красной Армии и к первому маршалу Советского Союза тов. **Ворошилову**.

Педагог в доступной форме должен дать детям представление о том, что Красная Армия зоркий страж наших границ и каждую минуту готова дать отпор и разбить всех, кто осмелится посягнуть на неприкосновенность границ нашей социалистической родины. Педагог должен ознакомить детей с подвигами героев Красной Армии Чапаева, Щорса и других, что воспитает в детях твердость характера, смелость и самоотверженность.

Яркими, эмоциональными, увлекательными образами педагог подымает настроение детей, дает направление их беседам, играм, высказываниям, обогащает их опыт интересными рассказами и песнями.

Педагог должен умело руководить творческими играми детей, способствовать проявлению их творчества в рисунке, лепке и в других видах деятельности. С этой целью нужно использовать не только помещенные в предлагаемом сборнике материалы, но и другие художественные рассказы. «На заставе» Барто, «Оборона», Михалкова и др. Нужно использовать также художественные иллюстрации, отрывки из газет и журналов, теневой и кукольный театры, аллоскоп. Все это имеет крупное воспитательное значение.

Празднование дня Красной Армии в детском саду вызывает у детей веселое, праздничное настроение. Подготовительную к празднику работу нужно начать за 3—4 дня.

Детсад нужно художественно оформить. В зале повесить портреты т. т. Ленина, Сталина, Буденного и Ворошилова в красивых рамах. Зал украсить парашютами, аэропланами, звездами, флажками, соответствующими плакатами и лозунгами.

На видном месте расставить имеющиеся в детсаду военные игрушки: пушки, ружья, пулеметы, танки, броневики и фигуры красноармейцев.

Старших детей привлечь к работе по уборке комнат. В детсаду в этот день все должно быть празднично. В этот день все дети и взрослые должны

быть чисто и красиво одеты, должны иметь какой нибудь значек или убор, например: красноармейская шапка, ружье, красная звезда.

Желательно, чтоб на празднике имел выступление приглашенный красноармеец. Выступление должно быть коротким, ясным и доступным по содержанию.

Дети могут в своих выступлениях исполнять не только выученные колыбельные песни, но также

из пройденных материалов песни, пляски и т. д.

Праздник нужно провести весело и живо, создать в детях радостное настроение.

В конце утренника детям дается обильное угощение.

Праздник должен продолжаться не более полутора часа.

Зав. дошкольным отделом

А. МАНЬЯН

Зав. дошкольным кабинетом

П. ПОГОСЯН

Məktəbə qədər məyusisələrdə Qızıl Ordu Bəjramı

1938-ci il fevralın 23-ndə Qızıl Orduya doğru hədsiz məhəbbət və zəif Ordunun 20-ci il dönyəyə təsadüf təbiiyələndirməkdən ibarət olur.

Qızıl Ordu, SSR İttifaqında hər bir vətənimizin səhədlərini çyzi miqdarda da olsa pozmaqca çyzi edənələr hər dəqiqə əziçi zərbə endirməyə hazır olduqunu uşaxlara əlverişli surətdə aplatmaıdır. Pedaqoq uşaxlar Qızıl Ordu qəhrəmanları--Capajev, Şors və özgələrinin şycaətləri ilə tanıs edib, uşaxlarda mətanət, mütəşəkkillik və qorxusuzlux təbiiyələndirməlidir.

Pedaqoq-parlax, dinamik təsvirlər vasitəsilə uşaxların emosional duyulması qavramalı, onların mısahibə və ifadələrinə istiqamət verməli və uşaxların təcrybəsini çəzibəli hekajələr, nəzmlər və mahnılarla zənginləndirməlidir.

Pedaqoqun vəzifəsi--Qızıl Ordu həyatından gətyrylmıs parlax emosional təsvirlər və qəhrəmanın epizotlar vasitəsilə Qızıl Orduya, onun rəhbərlərinə və qəhrəmanlarına olan təbii məhəbbəti daha da dərinləşdirib, onlarda Ölkəyə, xalqların bəyik vözdü STALIN joldasa Qızıl Orduya və onun rəhbəri, Sovet İttifaqının birinci marşalı VOROŞİLOV jol-

istifadə etmək lazımdır. Ejni zamanda, uşaxlarⁿ içtimali səjasi tərbiyəsi nəqteji--nəzərindən bəyık əhəmiyəti olan parlax və ifadəli illustrasiyalardan, qəzet materiallar^{ndan}, alosqopdan, kəlgə və gəlin teatr^{ndanda} istifadə etməlidir.

Qbzyl Ordu bajramı uşaq baqcasında sad bajram əhvali-rulijəsi əmələ gətirir. Bajrama hazırlıx isleri uşaxlar ilə birlikdə bajramdan 3---4 gyn əvvəl başlanılmalıdır.

Bytyn uşax baqcası bədii surətdə bəzənilməlidir. LENIN, STALIN, VOROŞILOV və BUDJONU jəldəslərⁿ portretləri qəşəng surətdə bəzənilmiş rəmqalar icərsində zaldan asılmalıdır. Zal-cicəklər, aeroplanlar və şyarlarla bəzənilməlidir. Uşax - baqcasında olan hərbi ojun çaxlar-toplary, tanqlary, atlar^{və} qbzyl ordulularⁿ fiqurlarⁿ gözə carpan jerdə göstərməlidir. Otaxlarⁿ

bəzənilməsində bəyık uşaxlar iştirak etdirilməlidir.

Uşax baqcası bajram gynı cəx təmiz və bajram hissijətə olmalıdır. Byty nusaxlar və jəslər təmiz və qəşəng gejinməli və qbzyl ordulu şlapqas, silah və qırmızı jəldəz kimi hər haus bir bəzək dasılmalıdır və i. a.

Bajram gynı dövət olunan qbzyl ordulu çəqsda bulunmalıdır. Cəx cəx qəssa, məzmunlu sadə və uşaxlar yeyn əlverişli olmalıdır.

Uşaxlar öz cəxslər^{nda} jalnəz Qbzyl Ordu bajramı mynasibətə ejrəndiklərini dejil, maraxlı rəqlər və ojunlar da göstərməlidirlər. və i.a.

Bajramı sad və sevinçlə kecirib, uşaxlarda iyksək bajram əhvali-rulijəsi yaratmalıdır.

Sonra uşaxlar yeyn zəngin mysamirə verilir.

Bajram saat jərdəndən artıx davam etməməlidir.

Dərbazkырна ёжда ordia sor idare bёri mёkтёbada

23—e fevrale sala 1938—a тё sor u sёrkare wi mёrşale diwana mam dьbё 20 salja ёskёre sor. Şewreji peşin—hёvale Vorоşilov.

Hёmu сьмаёте Ç.Ş.S.T. be Gёrёke pedagog bь çure :ёhet hёsab hьz dьkьn u bьlьnd dьg- (fёmkьrьni) fёmdarje bьdё, ky rьn hьrmёta ёskёre sor. Tёмam- ёskёre Sor qerawьle hьşjari wёla ja wёlate mё nasdьkё sёrkar u te mёjё u hazьrё hёr dёqa dёrba ёgite ёskёre sor. Zaro bь pehё- hurkьrьne bьdё wan hёmuja, ke- sandьni fёm dьkьn we nezikhu- ky dьl dьkё sёr mёda bьdьrё ja- ne bёrbь ёskёre mёji sori hёlal, ne hёma bь zёf hьndьki хьrabkё u ёw jёk bь para pьrani kьvşdь- sinore wёlate mёjl soslalistije.

kё nezikhuna wanё arьzi bёrёbь Gёrёke pedagog zara bьkё na- ёskёre sor, ёgite we u sёrkare se ёgite ёskёre Sor.—Саpaeв, we. Ёw bь hьzkьrьnёkё mёzьn Şcorsl u merxasja je dьne, bьki- dьlьzn ёskёre Sor, хwё dьdьnё zane we tёrbёtkё nava zarada ry- ёjanкьrьne (kьvşkьrьne) dёwsa hёgitje, mёrditje, tёşkiltitje u be- rola sёrkare ёskёre sor u dьxёbь- tьrstie. Bь komёkja sьfate bёdew, tьn hёr dёqa minani wana hьn. dinamik gёrёke pedagog neziki Kьnç, ёёk, çerge tёşkilkьri, dёrs dynja zarajё dьşkёstьne bё, dьl dёrbazkьrьna u kьlame ёskёre sor bьdё wana u re, bьdё qьsёkьrь- zara dьkьşinьnё bёrbь хwё. ne wana u gotьne wana u dёw-

Pьrsa pedagogё bь komёkja lёti kё çerьbandьna zara bь sёr- sьfate dьşkastьni, eplzote ёgiti hatje interesi, hёwasё ёgije, bь dьha u dьha kurkё hьzkьrьna şajira u kьlama. Pedagog gёrёke zarajё tёbjёtiji bёrbь ёskёre sor, bь pьrganёji sёrkarje bьkё u peş- bёrbь sёrkar u ёgite we u nava da bьbё listьke zarajё ёfrandьne, wanada tёrbёtkё hьzkьrьna be komёke bьdё şьkle dajina ёfran- hёsab u rёwabujl bёrbь wёlate dьna wana, bь komёkja sьvaxkь- mё, bёrbь peşikare сьмаёtajl mё- rьne u çure majlн. Bona ve nete zьn hёvale Stalin, bёrbь ёskёre lazьmё bьdnё хёbate nё ky tёne

materjale sbornikeda hatbne dajine, le ysa zi sarhatje Iskustveje majin („Komunare agit, karine agit“—Arazi)

Gerake bndne xehate ysazi iljustrasiae ber be sov. netli, materjale zь gazeta, aloskop, tatorne sle u bukoka, je ky bona tьrbatkьrьna zaraje cьmaati—sajasetje cikl zef mazьn dьgьrьn.

Edkьrьna askere sor nava baqce zarada peşda tina kefa edje rьnd. Xebata edjeje ber hingedazьkьrьne gerake zarara dьst pe bьkьn 3—4 roz beri edje.

Gerake tamamja baqce zara be bьdewi be xьmьlandьne. Zaleda (klubeda) dardakьn şьkle hьv. hьv. Lenin, Stalin, Vorosilov, Budjoni nava romke rьnd xьmьlandida. Zale (klube) bьxьmьlinьn be ky ilka, aeroplana, paraşjuta, be plakate lajloq u lozunga. Be cije berbe sov nişandьn listьke askerjenə baqcəda hanə, tora, tanka, pilimota, tьvьnga, avtomobile askerje, araba, haspa u figure asker. Gerake tevli şьxyle xьmьlandьna otaxa kьn zare mazьn.

Roza edje baqce zara gerake edditi be, hamu zar u je mazьn gerake rьnd u tьmьz xwəkrьi bьn u ser xwəkьn xьmьlandьnəke—

ky me askere sor, tьvьng, stьjrkasor u je dьn. Zef baş dьbə, wəki roza edje dərəkəvə xəbərde nəfərəkə askere sor i gazikьri.

Əw dərəkəvə gerake zef kьn be, neta we zef zəlal u fəmdari bona zara.

Zaro dərəkəvəne xwəda nişandьdьn nə ky təne əw, cь ky hin bunə gredaji edja askere Sorra, le ysa zi nomere həwasə tьşte dərəbzujl, listьk, govənd u je dьne.

Edkьrьne gerake şa u əşq dərəbzakьn, nava zarada bьəfrinьn əşqa edjeje bьlьnd.

Kytaste zarara te dajine mevəntja tьzi (həbujini).

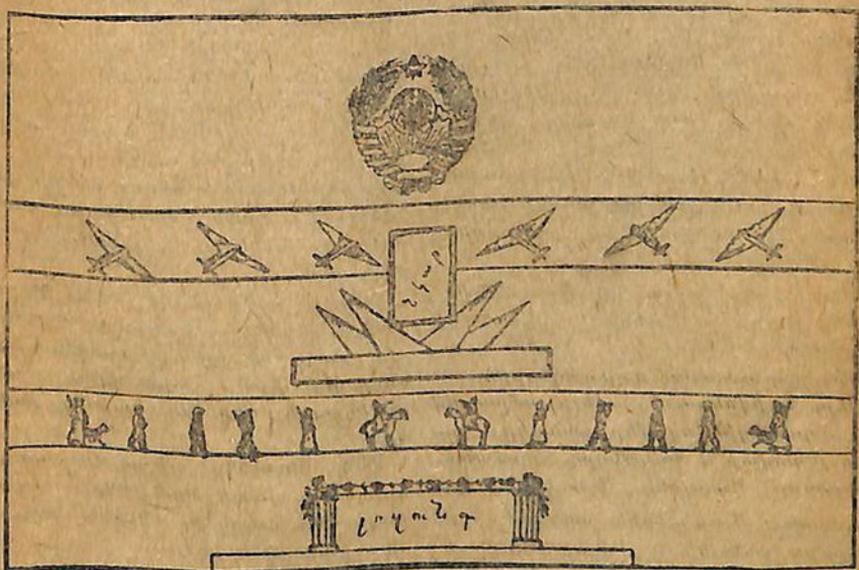
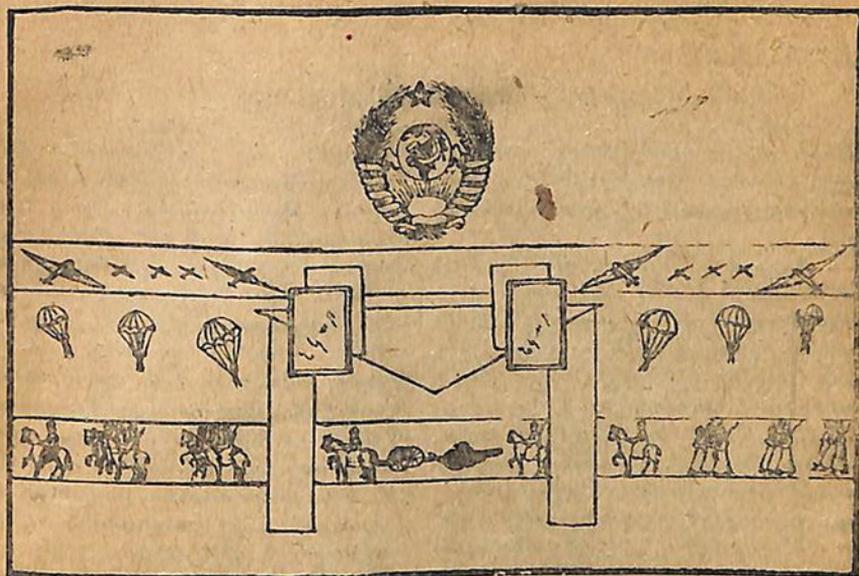
Hamu edj dərəbzakьrьn gerək səhət nivəke zedətr nəkьşinə.

Sərwerə dərəca peşazri məktəbe kom. cьm. ronkaje

Sərwerə kabinetə peş hazьri məktəbe

H. Manjan

P. Pəqosjan

ՄԱՆԿԱԳԱՐՏԵԶՆԵՐԻ ԴԱՀԼԻՃՆԵՐԻ ԶԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ՆՄՈՒՇՆԵՐ

ՉՐՈՒՅՑ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Յերբ բոլոր պիտենքները հալած-
վեցին հրամանատարի շուքը, և յերբ
զազարեց աղմուկը, հրամանատարն
ասաց .

— Փոքրիկ ընկերներ, դիտե՞ք ինչ
մասին պիտի խոսեմ ձեզ հետ :

Բարձրացավ մեծ աղմուկ : Ամեն
կողմից . գոտու՛մ էլին . — Այո, զի-
տենք Կարմիր բանակի, նրա 16-րդ
տարեդարձի մասին :

— Այո, — ասաց հրամանատարը,
— միայն թե յես, վերաբա Կարմիր
բանակի հրամանատար, պիտի ասեմ,
վոր սոլոր չեմ աղբղիսի աղմուկի,
գոտու՛մ գոչումի : Եստեցեք կարգա-
պահ կերպով և լսեցեք :

Յերբ 1917 թ. Լենինի ղեկավա-
րությամբ մենք տապալեցինք կապի-
տալիստների իշխանությունը Ռու-
սաստանում, Լենինն՝ ասաց . մեզ
պետք է նոր, ուժեղ, պրոլետարա-
կան մի բանակ—Կարմիր բանակ :
Առանց դրան, մեր թշնամիները թե
ներսից և թե դրսից մեզ հանդիստ
չեն տա : Յեւ 1918 թ. փետրվարի
23-ին սկսվեց մեր Կարմիր բանակի
կազմակերպումը : Կարճ ժամանա-
կում, կոմունիստների ղեկավարու-
թյամբ, այդ բանակն սկսեց դարձել
քաղմաթիվ թշնամիների, զենեարան-
քի և կալվածատերերի դեմ :

Ջարդեցին Կոլչակին, Յուդենիչին :
Յրիվ տվին Դենիկինի և Վրանդելի
բանակի մնացորդները : Լավ խրատ
տվին Լեհաստանի սպիտակներին :

Այդ կռիվներում, տվելի ամբողջալ
ու սպառազինվեց մեր բանակը : Նը-
րա ղեկավար և առաջնորդ հրամանա-
տարները՝ Ստալինը, Փրուտյեն, Վո-
րոչիլովը, Բուդյոնինն սանտու՛մ էլին
Կարմիր բանակի գլխիղիաները մի
հաղթանակից մյուս հաղթանակը :

1918 թ. մինչև 21 թ. ամբողջ Ռու-
սաստանում և Անդրկովկասում կռիվ-

ներ էլին տեղի ունենում . մինչև
վոր Կարմիր բանակը ջախջախեց մեր
բոլոր թշնամիներին, իսկ նրանց
մնացորդները փախան կապիտալիս-
տական յերկրները : Այնտեղից նրանք
փորձում էլին նորից գուրս գալ մեր
դեմ, պատերազմ սկսել, բայց մեր
ստեղ Կարմիր բանակը քաջու-
թյամբ հսկում էր մեր սահմանները :
Փրանսիան, Անգլիան և Լեհաստանը
չէլին համարձակվում քայց կռիվ
գուրս գալ մեր դեմ : Մեզ ոչնու՛մ է-
լին նաև բուրժուական յերկրների մեր
յեղբայրները՝ բանխորներն ու հե-
զատիսական զինվորները :

Յերբ մեր յերկրում խաղաղություն
և ազատություն տրեց և մենք բա-
կեցինք կարգի բերել մեր անտե-
սությունը, Կարմիր բանակը զարձալ
մի մեծ ուղղական զարոց : Այս զըղ-
րոցում ամեն տարի հազարավոր յե-
րտասարդ բանխորներ և գյուղա-
ցիներ զիտություն են ձեռք բերում
և սովորում են թշնամուն հաղթել :
Նրանք սովորում են ճիշտ նշան
բռնել, ճիշտ կրակել և լավ տիրա-
պետել ուղղական տեխնիկային : Չե՞
վոր մեր թշնամին ուժեղ էր իր տեխ-
նիկայով և նրան ջախջախելու համար
պետք է ունենալ նույնպես բարձր
տեխնիկա :

Ամբողջ աշխարհում, մենք ենք իս-
կական խաղաղության կողմնակիցնե-
րը, բայց, վորպեսզի կապիտալիստ-
ները մեզ վրա հարձակվեն, մենք
ուժեղացրել ենք մեր Կարմիր բանա-
կը :

Ընկ. Ստալինը ճիշտ էր ասում,
վոր մենք պատերազմ չենք ուզում,
բայց մեր հողից էլ մի թիղ չենք տա
մեր թշնամիներին :

Սրանով վերջացրեց հրամանատարը
իր գրույցը, բայց շատով նա նորից
կայցելի մեզ՝ պիտենքներին :

ՍՈՎՈՐԻՐ ՃԱՆԱԶԵԼ ԹՇՆԱՄՈՒՆ

«ՄՈՒՐԱՑԿԱՆԸ»

Ֆերեկոյան Ֆերյան ու Գալբրուշան դնացին գետի ափը:

Հանկարծ Ֆերյան իր ընկերոջ թնր քաշեց:

— Նայիր, բանջարանոցում մի մարդ կա:

— Վո՞րտեղ է:

Ֆերյան ցույց տվեց պամիդորի թուփը:

— Այ, այն թիփ յետեին:

— Գուցե մեր կորսնուհասկաններին է:

— Մեր կորսնուհասկանը չի թաղանջի:

Ֆերեկոյանը շունչները պահած, մտան բանջարանոց:

— Գրխալորն այն է, փոր մեղ չնկատի,— շնչաց Գալբրուշան Ֆերյային:

— Դու այտուղ մնա, իսկ յես կլաղեմ ուղեկալը:

Բայց թիփ յետեին թաղանջած մարդը նրանց նկատեց ու սկսեց արագ-արագ պամիդոր պահել:

Ֆերեկոյանը մտտեցան նրան:

Մարդը մի պամիդոր դցեց բերանը և ինդրվելով սկսեց ծամել:

Ֆերեկոյանըն ուշադրութեամբ նայեցին նրան: Անձանոթը ցնցոտիներ էր հագել:

— Դուք այտուղ ի՞նչ էք անում,— հարցրեց Գալբրուշան:

— Յես մուրացկան եմ... Ինկում եմ... սոխած եմ, մեկը կերա:

— Թու,— թեքց Գալբրուշան:— Չե՞ փոր դա յառի է:

Գալբրուշան գնաց: Ֆերյան մնաց:

— Դուք ո՞վ էք,— հարցրեց Ֆերյան անձանոթին:

— Չե՞ փոր ասացի. հարեան եմ, մտախի գյուղից: Իսկ այն յերեկանն ո՞րք դնաց:

— Ո՞րք պիտի դնա փոր: Հայտնի

բան է՝ սուն,— պատասխանեց Ֆերյան:

— Բայց ինչո՞ւ քեզ հետ չդնաց:

— Մենք միասին չենք յեկել:

— Ուշ է: Տուն դնալիս չե՞ս վախճնա:

— Վոչ:

— Կեցցես: Ուղղակի հերոս ես,— դուլեց Ֆերյային «մուրացկանը» և կրկին նայեց դեպի այն կողմը, վերստեղ գնաց Գալբրուշան:

— Նստե՞նք:

— Նստեցեք, իսկ յես կկանդնեմ:

«Մուրացկանը» նստեց:

— Մախորկա չունե՞ս,— հարցրեց անձանոթը:

— Չեմ ծխում,— պատասխանեց Ֆերյան:

Մտախի թիփերը շարժվեցին:

«Մուրացկանը» ցնցոտիների տակից ատրճանակը հանեց և ուղղեց դեպի Ֆերյան:

— Ծպտուն հանես՝ կսպանեմ:

Նա անհայտացավ թիփերի մեջ: Ֆերյան անշարժ կանդնեց, և շուկին սկսեց դրեց:

— Անհարցա՞վ,— հանկարծ բսեց Ֆերյան ուղեկալի պետի ծանոթ ձայնը:

— Այո,— դայրութեով պատասխանեց Ֆերյան, մատն ուղղելով դեպի միտթյունը:

Ուղեկալի պետը և սահմանապահները շրջապատեցին թիփերը և «մուրացկանին» բռնեցին:

Մի որից հետո օտեղեկալի պետը հայտնեց Գալբրուշա Միխայլովսկուն և Ֆերյա Դունայեվսկուն, փոր նրանք սղնել են ձերբակալելու մի խոշոր րտես և փոր սահմանապահ զորամասը շնորհակալութեան և հարսնում նրանց և պարզեատրում է լսով նախընկերով:

Թարգմ.՝ Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Գ Ո Ր Շ Ի Կ Ը

(Սահմանադրանքի պատմաճը)

Սահմանադրանքի լավ էր իմ Աշխատք, վախճանագրած, վտանները բարակ, ընթացքը սահուն, միայն թե շատ շուտ էր հոգնում:

Մի անգամ նստած մտածում եմ, վո՞ր ձին վերջնեմ Աշխատի վտխարեն: Չե՞ վոր այդ ձին սահմանադրանքի ծառայութեան համար անպետք է:

Հանկարծ ինձ մտտ յեկավ ջրկեր կարմիր բանակայինը: Երա գեմքը կարմիր էր, բարկացած, կարծես մեկը վիրավորել էր նրան:

— Ընկեր հրամանատար, — ասում ե, — չեմ կարող յես Գորշիկի հետ ծառայել, ուրիշ ձի ուլեք ինձ:

— Իսկ Գորշիկին ինչո՞վ է վատ, — հարցնում եմ:

— Ծառայութեան մասին վոչ մի դատարար չունի, — պատասխանում է կարմիր բանակայինը: — Մեր ջրկերական գործը պատասխանատու գործ է. Յեթե ժամանակին ջուր չհասցնես, ճարը կուշանա, մարտիկները սոված կդնան պահակութեան:

Իսկ Գորշիկը դրա հետ գործ չունի:

Սյ, այսր ամբողջ ժամյա ընթացքում հաղիվ հասա դետր: Հենց վոր տակտոր ջուր լցրի, այժի նման յերկու վտտի վրա կանդնեց, վողջ ջուրը թափեց: Իսկ վերադառնալ չի ուզում. դատարկ տակաոն լծված կանդնել է, վոչ ատնջ է գնում, վոչ էլ յես:

Գնացի ձին տեսնելու:

Տեսնում եմ՝ հասակավոր ձի յես,

կուրծքը լայն, վտտներն ամուր, տուկուն ձի յես, լավ ձի յես:

Լավ, ընկեր կարմիր բանակային, — ասում եմ: — Յես ձեզ Գորշիկից կադատեմ, յես կվերջնեմ նրան, իսկ ջուրը կբերի Աշխատք:

Հենց նույն որը վողջ ուղեկարը հավաքվեց տեսնելու, թե ինչպես ակտք է գնամ Գորշիկի վրա նստած:

Երբ սահմանադրանքը գիտեցին՝ մտա բնավորութեանը գիտեցին:

Գորշիկին բերեցին շտարի ստաջ գանվող մարդագետինը: Յես մտակցա նրան, գիտեցի է թոա թամբի վրա:

Սանձերը շարժում եմ, Գորշիկն ատաջ չի գնում, կարծես կող է գետնին:

«Լավ, — մտածում եմ, — յեթե այդպես է, յես էլ բավականին համառ եմ»:

Սանձերը բաց թողել, ավելի հարմար նստեցի թամբի վրա է սկսեցի ձիել:

— Ընկեր հրամանատար, — ծիծաղում են կարմիր բանակայինները, — գուցե կհրամայեք հրել ձեզ:

— Վոչինչ, — ասում եմ, — յես չեմ շտապում: Կանդնում է, թող կազնի: Յերկար ժամանակ կանդնած եր Գորշիկը:

Կարմիր բանակայիններն սպասելուց ճանճարացան է ջրվեցին:

Վերջապես տեսա, վոր Գորշիկն անհանդարտանում է. մի վտտից մյուս վտտի վրա յես կանդնում, մի աչքով

խեթ-խեթ ինձ ե նայում, կարծես
հարցնում ե. «Յերկա՞ր պիտի նստե-
իմ մեջքի վրա»:

Իսկ յես նստած եմ ու նստած!

Գորշիկն սխեց սմբակով դեպիսը
վորել:

Յես նստած եմ:

Հանկարծ Գորշիկը առաջ սլացալ
և մխանկամից լրվլ վազբով առաջ
վազեց:

Մի ամսից հետո ձին ինձ սիրեց:
Յերբ տանում է յին ջրելու, կանգնում
և ր պատահանիս առաջ և քուտակի
նման բարակ ձայնով խրխնջում:

«Գուրս յեկ, իմ տեր, կարոտել եմ
քեզ»:

Իսկ մարտական տաղնայնների ժա-
մանակ Գորշիկին գոմից հանել ել
պետք չեր: Հենց վոր թամբում է յին,
ինքը սլանում եր դեպի շտարը և
խրխնջալով կանչում եր ինձ:

Մի ստոնամանիքոտ սլալով դիչեր եր:
Յես դիտում ելի տահմանի պահակա-
տելիքը: Սահմանազծում ամեն ինչ
խաղալ եր: Միայն ձյունն եր ճոճում
Գորշիկի սմբակների տակ և հարեան-
անտառում ստոնամանիքից ճաթճա-
թում է յին չորացած բարդիները:

Հանկարծ Գորշիկը կանոց առալ-
տկանջները ցցեց և հուզմունքով
խոխոաց:

Յես նայեցի չորս կողմը, մոտիկում
վոչ վոր չկար:

«Յերեկ, վորեկ տեղ դալլ ե թա-
փառում», վորոչեցի յես, և սանձե-
րը շարժեցի:

Բայց Գորշիկը ճանապարհով չզը-
նաց, շրջից դեպի աջ, ուղիղ դեպի
զաշտը: Վերսկան շան նման նա վիզը
ձկեց և դուռը առաջ դնաց:

Հանկարծ Գորշիկը տեղում մարեց,
Այդ բուպեյին ձիու առաջ մի մարդ
յերեսաց սպիտակ խալաթով, վորը
դահուկները վտանքիս առաջ վաղեց:

«Լրտես և, — մտածեցի յես, — ու-
ղում և սահմանն անցեել»: Յեմ ա-
տրըճանակս հանեցի:

— Կանդներ, կկրակեմ:

Դահուկավորը չկանգնեց: Փայտե-
րով արագ աշխատելով նա ուղիղ դե-
պի անտառն եր թուշում:

Դես սանձը յանում, Գորշիկն ինքը
սրացալ դահուկավորի յետեից:

Դահուկավորը շրջից դեպի ձախ,
Գորշիկն ել շրջից դեպի ձախ: Դա-
հուկավորը վաղեց դեպի անտառը:
Գորշիկն ել նրա յետեից:

Անտառում դահուկավորը կամաց
եր վաղում, վորովհետև ձյունը փա-
փուկ եր և ձյունակույտեր կային:

Գորշիկը հասալ նրան:

— Կանդներ, — նորից դռեցի յես, և
արդեն սատրաստիեցի գետին թուշելու:
Բայց արդ ժամանակ Գորշիկը ծը-
վեց, դեպի դահուկավորը և յես թամ-
բից ցած ընկա:

«Վերջացալ, — մտածեցի յես, —
լրտեսին բաց թողինք»:

Բայց յերբ վտաբե կանդնեցի ու-
չորս կողմս նայեցի, տեսա, վոր իմ
Գորշիկը կանգնած և մի քանի քալլ
ինձանից հեռու: Նրա մոտ, ձյունի
մեջ ընկած դահուկավորը թալալում
եր: Հենց վոր ուղում եր վեր կենալ,
Գորշիկը ձակատով հրում եր նրան և
դահուկավորը կրկին ընկնում և խո-
րը ձյունի մեջ:

Դահուկավորին ուղեկալը բերեցի:
Նա իսկապես լրտես դուրս յեկալ:

Ահա թե ինչպիսի ձի ունեցի յես:
Կրկեսում պարոզ ձիերն ի՞նչ են վոր:
Այս ձին ինքը լրտես դտալ, ինքն ել
բռնեց:

Այդ ժամանակից յես և Գորշիկը
յերբեք չենք բաժանվում: Միասին
պահպանում ենք խորհրդային սահ-
մանները:

Յերբ անցալ ամառ ինձ ուրիշ ու-
ղեկալ փոխադրեցին, հրամանում
դրված եր:

Բանվորալյուղացիական Կարմիր
Բանակի ամալ լեյտենանտ Վասիլին
լր Գորշիկ շտաբային ձիու հետ 3-րդ
ուղեկալից փոխադրվում և 4-րդ ու-
ղեկալը»:

Թարգմ.՝ Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Ք Ա Ձ Ն Ր Ա Մ Ա Ն Ա Տ Ա Ր Ը

Չորրորդ դասը սկսվեց: Յերրորդ դասարանի դասատուն չկար, աշակերտները փորձեցին լուռ նստել դասարանում պատմութուններ անել և չխանդարել մյուս դասարաններին:

— Այ, թող Անահիտը պատմի, խնդրեցին յերեխաները:

— Լավ, — ասաց Անահիտը: Նա դուրս յեկավ, կանգնեց ուսուցչի սեղանի մոտ, դիմի շարժումով մաղերը հեռացրեց ճակատից և փայլուն աչքերը բարձրացնելով, սկսեց մեծի նման:

— Այն, ինչ վոր հիմի պիտի պատմեմ ձեզ, կատարված բանն է. ինձ պատմել է հորեղբայրս: Նա կարմիր բամակալին հրամանատար է, նա շատ-շատ տարի յե, վոր կարմիր բանակումն է: Դեռ են ժամանակից, յերբ կարմիրները կոչվում էյին սպասակների դեմ:

Յերեխաները լսում էյին լուռ և ուշադիր:

— Շա, հորեղբորս պատմածն է: Հիմի յես կպատմեմ ենպես, ինչպես վոր հորեղբայրս ինքն է պատմում:

— Քաղաքացիական կռիւների ժամանակ էր: Մի անգամ, մենք, կարմիրներս 120 հողի ձիավորներ շատ ատույ գնացին դեպի թշնամին ու մեկ էլ հանկարծ տեսանք, վոր սպասակները շրջապատել են մեզ մի հովտի մեջ: Նրանք մեզանից 5—5 անգամ շատ կլինէյին:

Մենք չլախեցանք, վորովհետեւ տեղերին լավ ծանոթ էյինք, մեկ էլ մեզ հետ էր մեր Կարմիր բանակի քաջ հրամանատարներից մեկը: Մենք բոլորս նրան շատ էյինք սիրում: Նա միջին հասակով, լայն ուսերով դեղեցիկ դեմքով մարդ էր: Նա մե-

զանից էր. մեզ հարազատ, մեզ պետիկ նա բանալի էր յեղել:

Անահիտը քիչ լուց և ասաց. իմ հորեղբայրն էլ հանքի բանալի է յեղել, նա ենքան լավ ընկեր էր, մեզ հետ էր ուսում, խմում, պառկում մի վրանի տակ, վրնց վոր մեզանից մեկը:

Նա քաջ և հնարաղետ մարդ էր, մենք բոլորս հախառում էյինք, վոր նա հնար կդանի և մենք կրադատվեք այդ նեղ տեղից, և ճիշտ վոր ենպես էլ յեղավ: Մի քանի հոգի հավաքվեցին ընկեր հրամանատարի մոտ և սկսեցին խորհուրդ անել:

Մեկ էլ խոսում է Ոստապը և ձեռքը թափ տալիս՝ Ոստապը Ուկրալնացի յեր և ամենաքաջ կոսողներից մեկը: Մի մեծ հաստ մարդ էր, վրնց վոր մի կաղնի ծառ, նա վոչ մի քաղեց չեք վախենում և ձիւս վրա ենպես էր նստում, կարծես ինքն էլ ձիւս մի մայր լիներ:

Մենք էր: Մենք հրամանատարի կարգադրութեամբ պատրաստ ընպատում էյինք:

Մեր հրամանատարը սուրը հանեց ու գոռաց. Ի՞նչ յետևեց...

Վրնց վոր հրեղեններ, քշեցինք ձիերը և ձեղքեցինք թշնամու, շղթան: Մեր յետևից սկսվեց հրացանների ու դեղաջրիների կրակոցը, մենք բլուրի յետևն անցկացանք:

— Բա Ոստապին սպանեցին — վշտոտ հարցրեց Կիմիկը:

— Սպասի էլի, հիմի կասի հորեղբայրս, — բարկացավ Անահիտը:

— Բալական հեռացանք, տեսանք, վոր մեզինք պակասում է Ոստապը:

Մեկ էլ տեսանք բոլորովին ուրել կողմից մի ձիավոր քշած դալիս և

դեպի մեզ, իսկույն ճանաչեցինք՝ դա Ռատապի ձին էր, բայց կարծես քաղն Ռատապը չէր: Մտա վարեցինք տեսանք Ռատապն է, բայց համարյա տուրքի դնացած է Ձիուց իջեցրինք տեսանք յերեք վերք կա վրան. յերկուսը սրի, մեկը դնդակի: Մեր հրամանատարը դուրսդուրեցուց նրան ասաց.

— Վուչինչ, կապրի:

Վերքերը կտրեցինք, հրացանները պատարակ շինեցինք ու Ռատապին տարանք մեր բանակի հիվանդանոցը:

Ռատապն ստողջացավ, բայց ամ ձեռքը փշացավ: Նա ել կովի չեկավ մեզ մետ:

Եսպես մեր քաջ ու խելոք հրամանատարը փրկեց մեր կյանքը:

— Հետո՞, — աղաղակեցին յերեսաները.

— Հետո, — պատասխանեց Անուհիտը. կեցցե՛ կարմիր բանակը.

— Ինչ լավն էր: կեցցե՛ կարմիր բանակը, — աղաղակեցին յերեսաները, Դասը վերջացավ, աշակերտները վտարի կանգնած յերդում ելին կարմիր բանակի յերդը:

Շ Ո Ղ Ն Ն Ց

Ս Ա Ն Մ Ա Ն Ի Մ Ո Տ

Գարնան մի գիշեր: Վաչիկն իրենց անից դուրս յեկավ: Ծան հաջոց լսելուն պես, նա դիտեց իր շուրջը, սակայն վոչինչ չնկատեց:

Վաչիկինց դուրը գտնվում էր սահմանի մոտ, գետի ափին գրեթե մի բանի քայլ հեռու:

Վաչիկինց անից մոտ հարյուր մետր հեռու գտնվում էր սահմանապահ զինվորները պոստը, ուր հերթապահ բանակայինը կանգնել և դրաստ հարյուրը շարժվում էր յերկու ափերի ուղղութեամբ, չլինի թե վորևէ լրտես, կամ մեր հայրենիքի թշնամի մարդ անցնի սահմանը:

Հենց այն է Վաչիկն ուզում էր տուն մտնել, հանկարծ նկատեց գետի մյուս ափին ինչ վոր սե ստվեր է շարժվում: Նա մի թեթև ահ զգաց, բայց իսկույն հաղթանարեց այդ զգացումը և ափելի մոտենալով գետի ափին, թաղնվեց մի քարի հետևի ու սկսեց ուշադիր նայել, թե ինչ ուղղութեամբ է շարժվում ըստ վերը: Սովերը հետզհետե մոտենում էր գետին և ափելի ու ափելի մեծանում: «Հը՞, թշնամի յն — ասաց Վաչիկը մտքում, յերևի ուզում է գետն անցնի»: Նա չախաբխեց: Սե ստվերը, վորը հետզհետե ափելի մոտ

տեցավ գետին, դարձավ մարդու լրվ կերպարանք, վորը դետը հասնելով, պտակեց յերես վրա և փորտող տարով մտավ ջուրը:

Վաչիկն սկսեց մտածել: Ի՞նչ անի, սահմանապահի մոտ վազի իմաց անելու, թե դնալ իր մայրիկին հայտնի: Նա վորոշեց առաջինը: Մթուխյան մեջ հեկալով նա վաղեց գետի պոստը: Կարմիր բանակային հերթապահը Վաչիկին ծանոթ էր, նա պոստին մոտենալով, իսկույն կանչեց.

— Ընկեր Յեֆիմովիչ:

— Ո՞վ է, — իսկույն պատասխանեց կարմիր բանակային սահմանապահը:

— Յես եմ, Վաչիկը:

— Ի՞նչ կա, ի՞նչ ես ուզում կես գիշերին:

— Ա՛յ, ետեղ, — ասավ Վաչիկը շունչը կտրելով, — գետի մյուս ափին մեկը ջուրը մտավ, մեր կողմն անցնելու համար:

Բանակայինն ուշադրութունն ավելի սրեց և նկատեց, վոր իրոք մոտ հարյուր մետր հեռավորութեան վրա, ինչ վոր մի սե կետ է ջրի մեջ շարժվում: Յեվ վորովհետե պոստի չընկալեց, ըստ կարմիր

23925
H

բանակարային որենքի, վոչ մի դեպքում չի կարելի թողնել, ուստի հերթապահը հեռախոսով զանդահարեց պահակապետին:

— Դու գնա, — ասաց կարմիր բանակարայինը և հետևիք վախատականին:

Վաչիկին ել ավելի համարձակութուն ասանալով, մի ակնթարթում կրկին յետ վաղեց: Հասնելով իրենց տան մոտ, սկսեց ավելի մեծ լարվածութամբ դիտել դեռևս անցնողին, վորը ջրից դուրս գալով՝ թաղանթեց մոտակա թիւուտներէ մեջ: Այդ ժամանակ մայրիկը դուրս եր յեկել և Վաչիկին եր վորոնում: Վաչիկը մի կերպ մայրիկին իմաց տվեց, վոր ինքն այնտեղ է և լուրջ դործով է զբաղված: Մայրիկը հետաքրքրվելով մոտեցաւ վորդուն:

— Այ տղա, — նեղացած ասաց նա, — ինչո՞ւ տնից դուրս ես դալիս և ել չես ուզում վերադառնալ:

— Մայրիկ, մայրիկ տա՛... Հանձնումս սրտասխանեց Վաչիկը, — այս մոտիկ թիւուտներում մի մարդ է թաղանթել, նրան եմ հսկում, դու բարձր մի խոտի:

Մայրիկը հասկացաւ, թե բանն ինչումն է: Այդ ընկերին նրանց մոտեցաւ սահմանապահ զինվորների մի խումբ՝ հրամանատարի ղեկավարութամբ:

— Այտե՞ղ եք նկատել սահմանն անցնողին, — հարցրեց հրամանատարը, դիտելով Վաչիկի մայրիկին:

— Տղաս է նկատել, — ասաց մայրիկը, — մատնացուցց անելով թիւուտի կողմը:

— Ահա, այնտեղ թաղանթեց, — մեջ մտաւ Վաչիկին իր ձայնին տալով հասակավոր մարդու տոն: Յեւ զինվորների առաջ ընկած, նա քայլեց ուղիղ այնտեղ ու թաղանթել եր սահմանն անցնողը:

Ահա այնտեղ մտաւ նա, — ասաց Վաչիկին և կանց առաջ՝ սպասելով, թե ինչ է կատարվում: Չինվորները արագորեն կրկնապատեցին թիւուտը: Սկզբեց թիւերի արանքների զույգ հետախուզութունը: Այդ վայրկյանին լավեց ատրճանակի կրակոց: Սահմանն անցնողն եր: Նա կուչ եր յեկել մի թիւի տակ և կրակում եր իրեն վորոնողների վրա: Կրակոցները կրկնվեցին՝ մի քանի անգամ նաև զինվորների կողմից: Խայց վերջ է վերջո բռնվեց կասկածելի մարդը:

Հրամանատարի կարողութամբ զինաթափ արին նրան և ձեռքերն մուր կապեցին:

Վաչիկենց տան մոտ կարմիր բանակարայինն ու հրամանատարը սըրտանց շնորհակալութուն հայտնեցին Վաչիկին ու իր մայրիկին՝ մատուցած ծառայութան համար:

Հետեյալ որը կարմիր բանակարային Յեֆիմովիչը յեկել եր Վաչիկենց դուռը: Նա զրուցում եր Վաչիկի ու մայրիկի հետ շատ մտերմաբար:

— Վաչիկը, — ասում եր սահմանապահ զինվորը, — քաջութուն է արել, — նա նկատել է ոտարերկրյա պետութան լրտեսին: Քննութունից պարզվեց, վոր սահմանն անցած այդ մարդը, յեկել կր մեր յերկիրը թըշնամկան հատուկ նպատակներով: Կեցցե՛՛ն դու, Վաչիկ ջան, վոր ողնեցիք ինձ թշնամուն բռնելու:

Վաչիկն այդ դովասանքից ուրախացած, վարվում եր իր մայրիկին, վորը քնքոտին շոյում եր տղայի դանդուր մազերն ու ասում.

— Խելոջ է իմ Վաչիկը, նա հրաձգութուն էլ է սովորում, վոր հետո լավ սահմանապահ դառնա և քաջորեն պաշտպանի մեր խորհրդային հայրենիքը:

Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԱՆՀԱՂԹ ԲԱՆԱԿԸ

Կարմիր Բանակը,
 Անհաղթ բանակը,
 Մեր Խորհուրդների
 Արժուն պահակը,
 Զոհաստ և անքուն
 Գիշեր ու ցերեկ
 Դիտում ե, հսկում,

Վոր մեր թշնամին
 Մոտ չգա յերբեք
 Խորհրդի յերկրին:

Ուտա՛, ուտա՛ մեր
 Կարմիր Բանակին,
 Բանվոր, դյուղացու
 Արժուն պահակին:

Ո Դ Ա Ջ Ո Ի

Թրու, թրու, ողաչու,
 Ողանալը մի թռչուն,
 Կատարելով մեծ շրջան,
 Իջավ բակը, ջան, ջան:

Յեկ ողաչուն նայեց դուրս,
 — Բարև, — ասաց, — բալլիկներ,
 Կոմունայի ընկերներ,
 Ողանալս ձեզ նվեր:

Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ՊՍՏԻԿ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՅԻՆ

Բանակային եմ յես քաջ,
 Միշտ քայլում եմ ձախ ու աջ,
 Կարմիր ասուղը ճակատիս —
 Հավանո՞ւմ եք դուք ել ինձ:

Ինչ անենք, վոր պատիկ եմ,
 Պատիկ եմ ու ճատիկ եմ,
 Վոր մեծանամ, պիտ դատնամ
 Վաչտարյետի ողնական:

ՊՍՏԻԿ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ

Սոսր՝ Հ. Հայրապետյանի. Յերափշտ. վ. Տիգրանյանի.

Բա- նա- կա- շ ի եմ յես քա- ջ միշտ քայ- լում եմ
 շա- խ ու ա- յ կար- միր աս- ող ճա- կա- տիս
 հա- վա- նում եք դուք ել ինչ դուք ել ինչ

Վ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԶԻՆՎՍՐ

Կարմիր զինվոր, կարմիր զինվոր,
 Պարծանքն իս դու Սորհրդի:
 Կովի դաշտում, խաղաղ կյանքում
 Պահպանը մեր յերկրի:

Յերկու ուղի ունեն գճած.
 Մաղաղ կյանքում՝ զխոռվյալում,

Իսկ մյուսը՝ կռվի դաշտում
 Թշնամու դեմ հաղթություն:

Դիտենք, վոր դու, Կարմիր զինվոր,
 Դիտուլթյունը կսիրես
 Յեվ զխոռվյալն պաշարն առած
 Վողջ աշխարհը կիրկես:

ԿԱՐՄԻՐ ԶԻՆՎՍՐ

Յերածիտ մշակում
 ՌԱՍՏԱՍՍ ՄՆԻՔՅԱՆ

ԱՆՍՈՒՅԾ

Կարմիր զինվոր, կարմիր զինվոր,
 Պարծանքն իս դու Սորհրդի:
 Կովի դաշտում, խաղաղ կյանքում
 Պահպանը մեր յերկրի:

Կարմիր զինվոր, կարմիր զինվոր,
 Պարծանքն իս դու Սորհրդի:
 Կովի դաշտում, խաղաղ կյանքում
 Պահպանը մեր յերկրի:

Կարմիր զինվոր, կարմիր զինվոր,
 Պարծանքն իս դու Սորհրդի:
 Կովի դաշտում, խաղաղ կյանքում
 Պահպանը մեր յերկրի:

ՓՈՔՐԻԿ ՊԱԾՏՊԱՆՆԵՐԸ

— Նունիկ, Նունիկ, Ի՞նչ ես կարբամ: — Ռազմի գլխարկ: — Ռ՞ամ պիտի տաս: — Մեր Մելիկին: — Վոր Ի՞նչ անի: — Դնի գլխին:	— Մելիկ, Մելիկ, ո՞ւր ես գնում: — Մեր սահմանը: — Ի՞նչ անելու: — Պաշտարանեյու: — Ռ՞վ ե սպառնում: — Բուրժուալները:
- Վեր նա դառնա բանակային քաջ: Թե վոր կզան՝ գլխին կտամ՝ բաց:

ՓՈՔՐԻԿ ՊԱԾՏՊԱՆՆԵՐԸ

շերածիտ. գ. Միրզաբեկ:

The musical score is written on five systems of staves. The first system shows a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The second system includes the instruction 'sempre a uolo' in the bass clef. The third system contains the lyrics: 'Նու՛ն Նիկ, Նու Նիկ ի՞նչ ես կարբամ: Ռազմի գլխարկ. Ռ՞ամ տա՛րա.' The fourth system contains the lyrics: 'Մեր Մելիկին ի՞նչ կա՛նի: Պաշտարանեյու: Ռ՞վ ե սպառնում: Բուրժուալները.' The fifth system contains the lyrics: 'Վեր նա դառնա բանակային քաջ: Թե վոր կզան՝ գլխին կտամ՝ բաց:'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

ՅԵՐԳ ԼԵՆԻՆԻ ՄԱՍԻՆ

Գիտենք, մոր մեր Մեծ Լենինը,
Հողատար եր դեպի մեզ,
Կառներ նա մեզ իր ծնկներին
Յեզ հարց կատար ժողտրես:

— Ինչպե՞ս եք ապրում բալիկներ:
Յեզ կըտայինք պատասխան.
— Յերջանիկ ենք մենք բոլորից,
Կատարված է քո պատգամ:

Յերկերը մեզ նոյիրում է
Հոկտեմբերի անունից
Սիրուն պալատ ու այգիներ,
Ուրախ ճամբար խնդալից:

Մեր այս ուրախ կյանքի համար
Դու քո ուժերն ես տվել,
Ապրում ենք մենք ավելի լավ,
Քան յերգերում է յերգվել:

Թարգմ.՝ Հ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ.

Л. Квитко.

Письмо Ворошилову

Климу Ворошилову
Письмо я написал:
«Товарищ Ворошилов,
Народный Комиссар,
В Красную Армию
Нынешний год,
В Красную Армию
Брат мой пойдет.
Товарищ Ворошилов,
Я его люблю.
Товарищ Ворошилов,
Верь ему в бою.
На работе первым
Был он кузнецом,
Будет он примерным
В армии бойцом.
Товарищ Ворошилов,
Поверь, ты будешь рад,
Когда к тебе на службу
Придет мой старший брат.

Слышал я: фашисты
Задумали войну,
Хотят они разграбить
Советскую страну.
Товарищ Ворошилов,
Когда начнется бой,
Пускай назначат брата
В отряд передовой.
Мой брат метко,
Увидишь это сам,
Когда стрелять прикажешь
На фронте по врагам.
Товарищ Ворошилов,
А если на войне
Погибнет брат мой милый,
Пиши скорее мне.
Товарищ Ворошилов,
Я быстро подрасту
И стану вместо брата
С винтовкой на посту».

ЛЕТЧИКИ

3. Александрова.

Мы на птице стальной
В вышине голубой
Пролетели над нашей страной.
Нам отсюда видней,
Как живется на ней,
Сколько флагов и ярких огней.

И встают города,
И бегут поезда,
И сады вырастают вокруг.
Все встречают Октябрь,
Наш великий Октябрь,
Снежный полюс и солнечный юг.

ПИОНЕРСКАЯ ВОЕННАЯ.

3. Александрова.

Возьмем винтовки новые,
На штык флажки,
И с песнею в стрелковые
Пойдем кружки.

Раз, два! все в ряд,
Вперед отряд.

Когда война метелица
Придет опять,
Должны уметь мы целиться,
Уметь стрелять.
Шагай круче!
Целься лучше!

И если двинет армии
Страна моя,
Мы будем санитарам
Во всех боях.

Ранят в лесу,
К своим снесу.

Бесшумною разведкою
Тиха нога,
За камнем и за веткою
Найдем врага.

Ползу день, ночь
Моим помочь.

Блещат винтовки новые,
На них флажки.

Мы с песнею в стрелковые
Идем кружки.

Раз, два! Подряд!
Шагай, отряд!

Красные петлицы —
Это пехотинцы,
Молодые снайперы.

Зеленые петлицы —
встали у границы
пограничные стрелки.

Синие петлицы —
Дорога пылится,
Кавалерия летит.

Голубым петлицам —
Выше туч носиться...
Полетели летчики.

Черные петлицы —
Надо в танк садиться...
Артиллерия гремит.

Злобный враг с границы
Нам войной грозитя.
Враг, труби отбой!
К нам не подступиться?
Всех цветов петлицы,
Все готовы в бой!

ПИОНЕРСКАЯ ВОЕННАЯ.

текст в мажорного умеренно шаг В Б. лото.

вог шель вин тов но но-ви-е, на штык флажк-
ки и стес- не ю ветром. но-ви-а пог дели мушк-
Варлант.
- ни-рад. раз! все впе- впе- рад. от- ряд.

КРАСНАЯ АРМИЯ

Сл. Н. Лец-Коган.

Красная армия—раз, два идет!
Знамена красные вперед несёт,
С музыкой стройно в ряд идут,
Песни поют и в барабаны бьют.

Конница едет—гоп, гоп, гоп!
Стреляет пехота—хлоп, хлоп, хлоп!
Дружно мы в ногу—раз, два—идем!
Шире дорогу—знамя несем.

КРАСНЫЕ СТРЕЛКИ

Сл. Ваньковской

Как по берегу, по берегу реки
Наши красные проходят стрелки.
Раз, два, левой, эй, говори!
Наши красные проходят стрелки.
За стрелками октябрята—тут как тут!

За стрелками октябрята—идут
Тоже в ногу, тоже в ногу все идут.
Раз, два, левой, эй, говори!
Тоже в ногу, тоже в ногу идут.

КРАСНЫЕ СТРЕЛКИ

сл. Ваньковской

Как по бе-ре-гу по бе-ре-гу ре-ки на-ши крас-ные про-
одят стрел-ки раз, два ле-вой эй го-во-
ри! на-ши крас-ные про-одят стрел-ки

ПРАЗДНИЧНАЯ ПЕСНЯ

муз. М. Старокадомского
слова П. Слепядиловой

Бодро, весело

Мы стара - ни со - вет - ствой

де - ти, мисст - ли - вей всех на све - те!

Пес - ни звонну - ю спо - ем мы на празд - ни - не сво - ем. Пес - ню

звон - ну не спо - ем мы на празд - ни -

не сво - ем.

9. Это послед. п. п.

The image shows a handwritten musical score for a song. It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are written below the vocal line. The score includes various musical notations such as treble and bass clefs, time signatures, notes, rests, and dynamic markings. There are also some handwritten annotations and corrections in the score.

Сл. Сикорской

Красноармейцы

1. Виучата Ильича,
Работа горяча,
Готовят нам враги
Войну.
Грозить, враги не смейте,
Мы — все красноармейцы,
Мы нашу защитим
Страну!

2. Мы делаем прыжки,
Бросаем мы снежки,
И мускулы крепки —
У нас.
Такая подготовка
И сила, и споровка
Всем маленьким бойцам
Нужна.

Товарищ Ворошилов у пулемета

Это случилось в октябре 1920 года на станции Воропаново, на передовых позициях.

Белые стремились прорваться к Волге. Они хотели занять горд Царицын — теперь Сталинград.

Ночью на станции Воропаново скопилось много товарных поездов. В одних теплушках лежали раненые, в других жили беженцы — это были мирные жители из мест, занятых белыми: старики и женщины с детьми. Их охраняли красноармейцы.

Клим Ворошилов, командующий фронтом, приехал на станцию. В штабном вагоне с командирами красных частей он обсуждал план предстоящего сражения. Вдруг за окном раздался крик:

— Спасите... Казаки...

Ворошилов и командиры выбежали на платформу. Толпа беженцев металась по станции. А к станции уже по-

шлись белые казаки. Их было очень много.

Что делать? Кто-то предложил отступить. Товарищу Ворошилову подвели коня. Но командиры не думали отступать.

— По противнику — огонь! —скомандовал он.

И небольшой отряд красноармейцев приготовился к бою.

Неожиданно Ворошилов заметил у стены забытый в суматохе пулемет. Нужно было две-три секунды на заправку патронной ленты.

И Клим Ворошилов навел пулемет на противника.

Тра-та-та-та — застучал пулемет.

Враги один за другим полетели с земли на землю.

Немногие ушли от меткого глаза и твердой руки Клим Ворошилова. Недаром лучших стрелков нашей страны называют «Ворошиловскими стрелками».

СЛУЧАЙ НА МОСТУ

Однажды, на рассвете, Щорс преследовал банду белых — гнал их к реке. Белые успели перебраться по мосту на другой берег. Мост за собой они подожгли.

Подлетел Щорс с бойцами к реке, а мост уже весь в пламени.

Выхватил Щорс пашку.

— Вперед! Добить врага!

Стоят красноармейцы на месте — опсаются, что рухнет мост. Стоят — не двигаются.

— Опоздали, — смеются белогвардейцы, — не поймаете.

Стегнул Щорс коня и закричал:

— Труссы остаются, храбрые — за мной!

И влетел Щорс на своем коне в самый огонь.

— Ура! — закричали бойцы и понеслись за своим командиром.

Уже прогибались стропила моста, грозя вот-вот рухнуть. Но храбрецы, не боясь смерти, сквозь пламя переправились на другой берег. Вскоре они догнали белогвардейцев, окружили их и захватили всех в плен.

Чапаенок

Мимо часового торопливо прошмыгнула маленькая закутанная фигурка. Мерзлые валенки застучали по ступенькам крыльца чапаевского штаба.

— Ты куда?—крикнул красноармеец и прикладом винтовки загородил вход в избу.

— Мне к Чапаеву,—ответила фигурка тоненьким голосом.

— Да ты кто?

— Я? Лида Ягунова.

— Так ты девчонка? Сколько же тебе лет? Тринадцать?

— Ай да молодец!—рассмеялся красноармеец.—Да только куда ж тебе! Ты мала! Подрости малость.

— Я хочу в отряд!—упрямо крикнула Лида.—пусти к Чапаеву!

Девочка быстро нагнулась и под винтовкой проскользнула в дверь.

— Тише, не так шумно,—произнес над ней чей-то голос, и Лида увидела русого человека в военной форме.

— Так что, Василий Иванович, девочка просится в отряд—одним духом выпалил часовой.—Только мала очень. Ей бы в куклы играть. Чапаев внимательно посмотрел на Лиду.

— Ничего, что мала; зато шустрая, сорви-голова девчонка,—сказал он.

— Ты чья?

— Самарского рабочего Ягунова дочь.

— Зачислить ординарцем и обучить пулемету,—распорядился Чапаев. Так попала Лида к Чапаеву.

Однажды Лида стояла «в секрете» в передовой заставе. Ночь была морозная. Звезды яркими точками сияли над головой. Вдруг вдали замаячили всадники. Лида поняла, что к отряду приближаются казаки. Лида ползком по траве

добралась к своей передовой цепи. Встрепенулись дремавшие партизаны. Раздалась команда:

— Первый батальон, вперед! Защищали ружейные выстрелы. Казаки ответили залпом. Лида строчила по казакам из пулемета.

Неожиданно казаки перестали стреляться. Они с левого фланга обходили красные части, пробираясь в тыл. Лида схватила своего «максима» и вместе с партизаном Колей потащила на левый фланг, где темной массой двигалась казачья конница. Лида выбрала место поудобнее и, укрывшись за кустами, стала «поливать» белых быстрым пулеметным дождем.

Цепь красноармейцев подрывалась и бросилась вперед.

Загрохотали орудия неприятеля. Осколками снарядов и шrapнели, как когти огромного зверя, в клочья рвали землю. От жаркой пушечной канонады вздрагивал воздух. Застонали раненые. На белом снегу темными пятнами легли тела убитых. Лида видела, как несколько красноармейцев дрогнули и отступили. Девочка еще ближе прильнула к пулемету. Меткие пули «максима» разили врага.

Наступающие казаки залегли и начали оканываться. В этот момент около Лиды на своем коне появился Чапаев. Он спрыгнул на землю и острым взглядом окинул темные кусты. Потом он подошел к Лиде и прокричал:

— Хорошо! Так! Бей их буржуев, белогвардейцев!

Кольке, подававшему пулеметные ленты, он приказал:

— Не торопись, Колька! Подавай

вот так, этим концом, а то заест, дело испортишь!

Наступил рассвет. Сначала бледные, потом красные полосы легли на горизонте. Стали яснее видны казацкие цепи.

Лида передохнула, проверила прицел и снова застрочила огненной пулеметной строчкой.

Казаки дрогнули и врассыпную бросились назад. Чалаевцы за ними. Достались нам трофеи: пулемет и одно орудие.

После боя Чапаев позвал к себе Лиду. Он ходил взад и вперед по избе и напевал свою любимую песню «Вдоль по линии Уральской молодой орел летел».

— А, это что?—сказал он и вынул из кармана золотые часы.—На, возьми, носи и помни, как Чапаев ценит храбрость.

— Вот так чапаенок!—загудели кругом.—Собственные часы Чапаева носить будет.

С тех пор и стали звать Лиду Ягуну «Чапаенком».

Цепи красных бойцов двигались на Уфу. Вдали серебрилась волнами река Белая. Высокие камыши скрывали партизан от неприятельского обстрела. Василий Иванович Чапаев, сидя в лодке, руководил наводкой понтонных мостов через реку. Вдруг над головами требцов появился аэроплан, и затре-

пал пулемет. Из-под черной папахи по лицу Чапаева потекла струйка крови. Лида кинулась к Василию Ивановичу перевязать голову.

— Ничего,—сказал он,—это мне полезно. Две недели ничего не делал, заскучал даже... — сквозь стиснутые зубы шутил Чапаев.

...«Чапаенок» стала любимницей всех. Но однажды она рассердила Чапаева. У Лиды сломалась походная деревянная ложка. Недолго думая, она забежала в пустой казачий дом и взяла со стола металлическую ложку. После похода все сели обедать в селе, только что взятом с боя. Чапаев заметил, что Лида ест металлической ложкой.

— Откуда это у тебя?—кивнул он головой,—помню, у тебя была деревянная ложка. Лида смутилась и рассказала, как она добыла металлическую ложку. Василий Иванович вспыхнул и ударил кулаком по столу.

— На коня!—приказал он. Лида выполнила приказание, но она не понимала, в чем дело. Сидя на коне, девочка остановилась перед огнями избы.

Вышел Василий Иванович на крыльцо, строго посмотрел на нее и сказал.

— Чапаевец все с одного слова должен понимать. Я тебе прощаю оплошность по младости твоих лет. А сейчас отвези ложку и положи там, где ты ее взяла.

Серый

Всем был хорош мой Гнедко: и статный конь, и тонконогий, и ход у него ровный,—только уж очень быстро он устал.

Сижу я однажды и раздумываю: кого же мне взять вместо Гнедка? Ведь не годится он для пограничной службы.

И вдруг приходит ко мне красноармеец-водовоз. Лицо у него красное, злущее,—будто обидел его кто.

— Товарищ командир,—говорит он,—не могу я с Серым служить, дайте мне другого коня!

— А чем Серый плох?—спрашиваю.

— Да никакого понятия у него к службе нет,—отвечает красноармеец.—Наше водовозное дело—ответственное дело. Не доставишь во-время воды,—значит, обед запоздает,—голодными пойдут бойцы в караул. А ему и дела нет до этого.

Вот сегодня, целый час я на нем дрыгал. Только набрал воды, а он как поскачет, будто козел,—всю бочку мою расплескал. А обратно не хочет идти,—стоит с пустой бочкой подле кухни и ни взад ни вперед.

Пошел я взглянуть на коня. Смотрю—жеребец рослый, грудь широкая, ноги крепкие,—выпосливый конь, хороший.

— Ладно, товарищ красноармеец,—говорю.—Освобожу я вас от Серого—себе его заберу. А воду нам будет возить Гнедко.

В тот же день вся наша застава собралась смотреть, как я поеду на Сером. Уже все пограничники знали его упрямый характер. Повели Серого на лужайку перед штабом. Я подошел к нему, огладил его и вскочил в седло.

Дергаю поводья—не идет Серый,—будто в землю врос.

«Ну,—думаю,—ладно, когда так! У меня тоже упрямаства хватит». Отпустил я поводья, уселся поудобнее в седло и сижу себе, покуриваю.

— Товарищ командир, — смеются красноармейцы,—может, подтолкнуть вас прикажете?

— Ничего,—говорю,—мне не к спеху. Пускай себе постоит. Долго стоял Серый. Красноармейцам ждать надоело—разошлись кто куда. Наконец, вижу—забеспокоился Серый, уже с ноги на ногу переступает, косится на меня одним глазом, точно спрашивает: «Надолго ли ты там устроился на моей спине?». А я все сижу.

Серый копытом землю начал рыть. Я сижу.

Вдруг Серый рванулся и сразу полной рысью пошел вперед. Через месяц полюбил меня конь. Бывало, поведет его на водопой, а он остановится против моего окна и, будто жеребенок, тоненько-тоненько заржет:

«Выходи, хозяин, соскучился я по тебе!».

А во время боевых тревог Серого и выводить не нужно было из конюшни. Только оседлают его—и он уже сам мчится к штабу, издали зовет меня громким ржаньем.

Однажды в светлую морозную ночь я обезжал пограничные посты. Тихо было на границе. Только снег хрустел под копытами Серого, да в соседнем лесу звонко трещали от мороза сухие сосны. Вдруг Серый остановился. Насторожил уши и тревожно захрепел.

Я огляделся. Поблизости никого не было.

«Верно, волк где-то бродит»,— решил я. И тронул коня поводьями. Но Серый пошел не по дороге, а свернул вправо, прямо в поле. Точно охотничий пес, он вытянул шею и осторожно крался вперед.

Вдруг Серый замер на месте. В ту же минуту впереди коня взметнулся человек в белом маскировочном халате и побежал от нас на лыжах.

«Шпион!—подумал я.—Перебежать границу хочет!». И вскинул револьвер. — Стой, стрелять буду!

Лыжник не остановился. Быстро работая палками, он летел прямо к лесу.

Не успел я взяться за поводья, как Серый сам рванулся вперед и прыжками помчался за лыжником.

Лыжник свернул—и Серый свернул влево. Лыжник бросился в лес—и Серый бросился в лес.

В лесу лыжник побежал тише,—снег здесь был рыхлый, с высокими наметами. Серый настиг его.

— Стой!—опять крикнул я и уже

приготовился спрыгнуть на землю.

Но тут Серый вслед за лыжником повернул, и я кубарем вылетел из седла.

«Конечно!—подумал я, — упустили шпиона!».

Но когда вскочил я и оглянулся,—вижу—Серый мой стоит в нескольких шагах от меня. Рядом с ним барахтается в снегу лыжник, сбитый с ног. Только он попробует встать,—Серый толкает его лбом, и лыжник снова валится в глубокий снег.

Я привел лыжника на заставу. Он и в самом деле оказался шпионом.

Вот, какой у меня был конь! Что там в цирке ученые кони на задних ногах танцуют! Этот, сам шпиона нашел, сам его и задержал.

С той поры мы с Серым никогда не расстаемся. Вместе охраняем советские границы. Когда прошлым летом меня переводили на другую заставу, в приказе было написано: «Переводится с заставы № 3 на заставу № 4 старший лейтенант РККА Васильев со строевым конем Серым».

В ДУПЛЕ

Однажды под вечер Петро и Якуб пошли в лес за орехами. Их колхоз был недалеко от границы. Мальчики зашли в самую чащу леса. Они набрали полный мешок орехов и уже собирались идти домой.

Вдруг раздался шорох. Мальчики осмотрелись. Через густой орешник, осторожно раздвигая ветки, крался незнакомый человек. Он то и дело оглядывался.

— Странно,—шепнул Якуб,—чего он прячется? Петро тихо ответил:

— Беги на заставу. Предупреди на всякий случай пограничников, а я останусь тут, буду пока следить за ним.

Якуб кивнул головой и исчез в кустах. Петро остался один.

Куда же спрятаться? Прямо перед собой Петро увидел большое дерево. На ветке дерева сидела малиновка. А невысоко над землей чернело дупло. Скорей, скорей! Мальчик полез в темное дупло. Под ногой у него хрустела сухая веточка. Испуганная малиновка сворхнула с дерева.

Незнакомый человек вздрогнул и быстро пошел к тому месту, откуда слышался шум.

Он несколько минут стоял и прислушивался. Все было спокойно. Тогда он сел спиной к дереву, в котором спрятался Петро, вынул из кармана револьвер, осмотрел его, потом взглянул на небо.

«Наверное ждет, чтобы стемнело», подумал Петро, наблюдая за ним из дупла.

В дупле было тесно. Мешок с орехами давил спину. По ногам ползали муравьи. Они больно кусались. Только бы не пошевелиться! Скоро Якуб придет пограничников...

Малиновка опять уселась на ветку и засвистала.

Незнакомец оглянулся на свист и вдруг заметил, что из дупла свешивается веревка.

Это был конец лямки от мешка с орехами. Петро впопыхах не заметил, что лямка зацепилась за сучок.

Незнакомый человек вскочил, сунул руку в дупло и вытащил мальчика.

— Ты что здесь делаешь?—шопотом спросил он Петро.

Петро рванулся и закричал изо всех сил.

— Молчи!—прищипел незнакомый человек, схватил мальчика за горло, повалил на землю и стал душить.

В эту самую минуту раздался крик: «Руки вверх!».

Из-за кустов с револьверами в руках выскочили пограничники. Якуб привел их во-время.

Пограничники спасли Петро, а незнакомого человека арестовали. Он оказался, как и думали мальчики, шпионом.

В награду за свой поступок Петро и Якуб получили костюмы, совсем такие, как у пограничников. Только револьверы на поясах были деревянные.

— Когда подрастете,—сказал лейтенант пограничного отряда,—станете настоящими пограничниками.

Е. БОРОНИНА

О СЫНЕ МОЕМ СЕМЕНЕ МИХАЙЛОВИ ЧЕ БУДЕННОМ

Воспоминания М. Н. Буденной

Жили мы в землянке тесно и трудно. Детей много, а все мал-мала меньше, помощников нет. Мучаюсь по хозяйству, спешу и никак не успеваю. Туда — сюда бегу — все одно. А Сема подойдет — лет семь ему было — и скажет:

— Мама, засучите мне рукава, чтобы мне тоже некогда было.

Ходит за мной с засученными рукавами и всем важно говорит: «Мне некогда» А я радуюсь. Любил Сема шкуру всякую. Сколько он одежды перепортил, перечислить не в силах моей памяти.

Кожух у меня был белый. Хороший кожух, нарядный. Я его под подушкой берегла. По праздникам только украшалась. Ушла я как-то к соседке. Сижку, чай пью. Вдруг Настя вбегает, кричит отчаянным голосом:

— Мама, мама, бегите скорей, что Сема с кожухом делает!

Настя впереди. Я за ней. Бежим на огород. Гляжу и глазам не верю, сердце зашло, затормошилось. Лежит мой кожух на грядках, а по нему Сема ходит и водой поливает.

— Я, — говорит, — хочу, чтобы на нем шерсть гуще выросла.

Бить его надо, а я вся от горя ослабела.

Так и пронал кожух.

Очень беспокойный был Сема, и всегда что-нибудь с ним от его беспокойства приключалось. То с лошади свалится. Поведет лошадь к зимничку да с крыши на нее ползет садиться. А та его в кровь расшибет. На вилы падал, в колодец падал, бездыханного вытаскивали, думали, уж настала чер-

ная смерть, голосили. Нет, отдыхивался и опять шкодил. За теленком его пошлешь, а он теленка к самой хате за хвост приволокет. У телки дух вон, ноги дрожат. Сема кричит: «Я его в плен взял». Ну, била, конечно.

А то утей посадил в чугуn с водой и на печь поставил варить.

Вхожу, а утята уже окачурились. Такое разорение. Тоже попало Семе. Очень любил Сема с ребятами игры военные. Командует ребятам где левая, где правая рука, объясняет, на камышинах верхом по улице носится. Такую пыляку подымает!

Для пополнения провианта для своей армии палеты на чужие бахчи делал. А мне все неприятности.

Учить Сему науке у меня не было сил, возможности. Старшенький ходил к одному солдату, тот хуторских ребят грамоте обучал. Рубль — деньги небольшие, а где его взять? Так что не обучала я Сему. Он, бедненький, тосковал, сидит дома, горюет, брата ждет. Брат вернется с ученья, уроки сядет готовить, а Сема вокруг него тормошится, показать буквы умоляет. И так жалостно просит, и так мне горько становится, помогла бы ему, сыночку моему, а не могу — неграмотная.

Так от брата и научился Сема грамоте. С двенадцати лет Сема уже с нами в поле работал. Лошадь в катке ходит, а Сема за ней погоничем. И не сидит, как все люди, а с фортелями. То у ней на спине на голову станет, то еще какую штуку выкинет, джигитует, словом. А соседи говорят, что

за чорт этот мальчишка, и что только с ним будет.

С тринадцати лет пошел Сема в пашу к людям, скотину пасты. Потом за Маньчем коннозаводчика хлеб машиной убирал. Молодой был Сема, а к машине большое умение имел. Его и допустили. Танюшу я тоже туда отдала работать. Ей было двенадцать, а Семе пятнадцать.

Таня там под возилку попала, всю ее возилкой истерзало, лежит она в крови, и никто к ней никакого внимания. Прибежал Сема, взял ее, раздел, выкупал, потом водки достал, обмил, где мясо отделялось, и домой отправил, а сам в контору пошел. Тут об'ездчик приехал. Сема с ним разгорученным разругался. Об'ездчик его кулаком в грудь. Сема как к стене отскочит, глаза гневные, страшные, рубаху у себя на груди рвет пополам да на об'ездчика кинулся — бить. Об'ездчик серый, тяжелый, упал визжит, вырвался, побежал. А рабочие ему кричат:

— Что, живоглот, будешь теперь Буденного помнить!

Лет восемнадцать Сема домой вернулся, мы жили на хуторе Литвинке. Земли своей не имели, арендовали, как все иногородние, у казаков и не просто деньги за аренду давали, а нужно было свою человеческую гордость казакам на потоптание приносить.

В какой-нибудь праздник идут «хохлы» к казакам, заключать аренды. Надо брать с собой вино, подарки. Приходят. Старые казаки за столами сидят. Наши «хохлы» до них. Ставят вино, дают подарки, снимают шапки и на коленях просят земли. А казаки ломаются, шутят. Гордость нашу с грязью месят. Не мог этого терпеть Сема, гордость свою берег. Супротивничал, ему казаки за это голову бутылкой расшибли.

Очень над нами издевались казаки. Чуть темнеет, мы окна ставни закрываем, бьют стекла озорные казаки и в

хату всякую пакость швыряют. Били «хохлов» казаки, а когда ловили поодиночке, то и убивали. У Семы трех его товарищей убили. Так Сема остерегался, Куда идти — в голенище кинжал или шкворень засовывал.

Решил Сема осадить казаков. Договорился с «хохлами» и немцами. С немцами у него большая дружба была. И вот сел вечером на бревнышке и на гармони давай играть. Поет гармонию, разливается, девки на музыку, как мошкара на свет. Казацкие парни пришли кампаниями, ходят, гордятся. Сема шепчет своему дружку: «Беги к нам, в чулан, там люшки (палки такие с железами) у меня на всех заготовлены».

Наши ребята все палками запаслись, ждут, Сема играет так красиво, так мелодично — потом вскочил, как ударит одного казака, ду тут пошло. Атаман прибежал — атаману попало. Побили казаков. Следовательно прнехал, собрал всех и сказал:

— Смотрите, если кто казака затролет, сейчас же суду предам.

Ну, а если «хохла» убьют, так предайте его спокойно сырой земле и крест выстругайте.

Затейник был Сема. Вот помню в Большой Орловке на ярмарке с цыганом заспорил, кто кого перепляшет. На деньги заспорили. Вся ярмарка заинтересовалась. Лавки позакривали. Цыган знаменитый был, сухой, жилистый, огнистый, а переплясал его Сема.

Недолго Сема плясками да затеями занимался. Взяли его на действительную.

Через год письмо с красным крестом от Семы получила. Увидела крест красный, зарыдало все во мне. Думала, — убили Сему. Письмо мне прочли. Рангли на границе Сему.

Вернулась Сема с действительной. Обрадовалась я. А Сема мне говорит:

— Старый я, мама, уж стал.

Это в двадцать восемь-то лет! Гляжу я на него, а глаза у него мрачные, каленые. На гулянки не ходит. Больше с Дорошенко Андреем (убили Андрея в семнадцатом году казаки) по хатам не ходит, газеты читает, шопотом песням каким-то ребят обучал.

Пришел Сема с германской в станицу. Его сразу в ревком избрали. Белые наступают. Мы всей станицей вместе с партизанами со всем скарбом отступать. Только отец не захотел уходить с насиженного места. Там его белые расстреливать водили. Еле спасли.

Сема к нам с фронта на коне приискал. Собрал ребят и говорит:

— На Комарово хуторе белые. Надо выбить.

А ребята:

— Как мы их, Семен Михайлович, выйдем, когда у нас кроме колья ничего нет?

А Сема говорит:

— Мы их криком возьмем.

Посадил ребят на коней, а сам с паганом впереди. И верно — взяли

Комаров хутор. Криком и шумом взяли. Оружия сколько подоставали.

Приехали мы на хутор Карповку, стали у одной женщины. Ночью белые хутор заняли. Входит к нам в хату офицер Сказкин. С ним два казака.

— Ты, — говорит, — мать Буденного?

— Я.

— Ты знаешь, сколько твой сын людей поубивал?

Да как начал меня плетью полосовать, очень долго бил.

...Вы извините, что я плачу. Вспомню, и не могу. Непереносимо очень.

В двадцать первом году взял меня к себе Сема в Ростов; вместе с Климентом Ефремовичем Ворошиловым в одной квартире жили. Славно так жили. Потом в Москву переехали. Не понравилось мне в Москве: шумно, грохотно. Стала я проситься обратно в станицу. Сема сердится, не пускает, а потом согласился, отвез меня обратно на родные места.

На всех колхозных празднествах я почетная гостья, и когда все радуются, я тоже радуюсь и думаю о своем сыне.

Сапер Ребров.

Весной 1920 года полки Буденного преследовали отступающих белогвардейцев. Красная конница должна была переправиться через реку. Но белогвардейцы, отступая, взорвали железный мост. Буденовцам пришлось переправляться через реку по старому деревянному мосту. Сапер Ребров со своими товарищами отремонтировал его. Во время переправы Красной конницы начался ледоход. Огромные льдины ежеминутно прозили сломать непотопный мост. Саперы с опасностью для жизни взрывали льдины динамитом.

Много часов уже плавали саперы. Устали, проголодались, но зато поработали хорошо. Железный ящик с динамитом был уже наполовину пуст.

— Ну, давайте отдохнем, ребята,— сказал Ребров.— Отстояли мост. Теперь плавает только мелочь, а это уже непотопный лед...

Гребцы, закусывая, логонько подгребали веслами.

На реке было тихо. Только с моста доносился топот коней и гул проезжающих пушек.

— Вот армия пошла...— заговорили саперы.— Всею ночь шли, шли и еще идут.

— А, ведь, по нашему мосту, наверно, и сам Буденный поедет. Вот бы поглядеть Буденного.

— Будет время, еще поглядим...— сказал Ребров.

— А сам ты когда-нибудь видал Буденного?

— У города Царицына видел. В бою вместе были.

— Ты вместе с Буденным? Вот здорово. И ты с ним разговаривал?

— Чудаки вы, ребята.— усмехнулся Ребров.— У Буденного тысячи народу. ду

Где же ему с каждым разговаривать.

— А какой он из себя, Буденный? —опять спросил Вespушка.— Наверно большого роста.

— Нет, не очень большого. В кавалерии человек легкий должен быть. Ему верхом скакать.

— Ребров, а шапку эту! буденовку, ты где получил?

— Там и получил.

Ребров налег на руль.— Давай гребц, гребц. Не видишь, под мост сносит.

7.

— Ребята, что это на реке? Что это плавает?

Вдруг один из гребцов вскрикнул:

Над водой то показывались, то опять пропадали какие-то черные столбики.

— Да это баржа! Целая баржа под водой. Откуда же это? Ребята?

— Откуда? Белые затопили, вот откуда! Канаты давай!—закричал Ребров.— Лови баржу, зачаливай за столбик! Не подпускай ее к мосту.

С лодки стали бросать канаты с петлями. Но все суетились, и канаты шлепались мимо.

— Да так разве зачаливают? Ну!— Ребров сам схватил канат, не спеша прицелился и набросил канат на столбик.

— К берегу, к берегу ее! Оттаскивай от моста!

Гребцы ударили веслами. Канат натянулся. Баржа начала медленно поворачиваться носом за лодкой. Но столбики у баржи были мокрые, скользкие и петля сорвалась со столбика.

Баржа качнулась, нырнула под во-

8.

Ребров велел раскрыть ящик с динамитом.

— Ты что задумал? Баржу снарядам взорвать?—бородатый сапер строго смотрел на Реброва.—Нельзя это делать! Слышишь? Вместе с баржой и мост разнесет в щепы.

Ребров ничего не ответил.

Вдруг он схватил конец запасного каната, просунул обе руки в петлю и прыгнул в воду у самого борта баржи.

Мелькнула в темном омуте его нога, мелькнула шапка—буденовка и Ребров пропал из виду.

Набежавшая волна все закрыла пещиной.

9.

Ребров вынырнул. В волосах у него блестяли льдинки.

— Вынимай из ящика!...

— Гранаты? Да как же?... Какая в них сила!—запросили было саперы, но все-таки подали Реброву несколько гранат.

— Осторожнее!—заворчал бородатый, глядя, как Ребров сует гранаты за пазуху.—Кольца не сдерни с гранат, а то и сам взорвешься!

Ребров молча кивнул и скрылся под водой.

Все в лодке затихли, а бородатый совсем нахмурился.

— Ничего не понимаю...—ворчал он про себя.—Поперек днища если эти гранаты наткнутся? Каждая граната пробьет дыру, и барака переломится пополам. А сам-то он как же? Не успевает вылезти! Или он забыл, что граната через шесть секунд взрывается?

Бородатый мрачно взглянул на гребцов и те, поняв его взгляд, занесли весла в воду.

В ту же секунду лодка качнулась на борт. Все вздрогнули.

— Помогите влезть.

Саперы быстро оглянулись. За борт лодки держался Ребров.

— Да ты... ты погубил всех... Шесть секунд...—задыхаясь пробормотал бородатый, втаскивая Реброва в лодку.

Все сидели бледные, а гребцы не шевелили веслами, словно вдруг окаменели.

— Да я же не сдернул еще колец, —весело проговорил Ребров, и с этими словами он вынул из воды канат. На конце каната блеснули в воздухе кольца.

«Бух-бух-бух-бух!»... загудели подводные взрывы.

Из под моста хлынула пена и закрыла всю реку как скатертью.

А вместе с пеной течение уносило куски разбитого днища, черные склизкие бревна, доски, всякий муссор от баржи.

— Давай скорее к берегу!—сказал бородатый. Отогреть его надо, а то заболит. Вон туда давай, вон к избе!

11.

В избе жарко натопили печку. Реброва раздели, уложили на лавку и принялись его оттирать и отпаивать горячим чаем.

— Пей, пей!—приговаривали саперы.—Ну вот и отходишь. Крепкий ты, Ребров, парень!

Вдруг скринула дверь.

Все оглянулись. У порога стоял военный с шашкой на боку и в шинорах.

— А где тут у вас герой, который мост отстоял?

Ребров приподнял голову, взглянул на военного да так и скатился с лавки кубарем.

— Буденный!

— Как фамилия?—спросил Буденный.

— Ребров. Сапер Ребров.

— Ну, сапер Ребров,—сказал Буденный,—спасибо. Ты поступил, как герой.

— Да что вы, товарищ Буденный! —Ведь, это же наша саперная работа.

Буденный обернулся к двери и сказал:

— Адъютант, прислать саперу Реброву серебрянные часы от Конной армии!

— Слушаю!—ответил адъютант и целкнул шпорами.

Буденный взял Реброва за руку.

— А ты не простудился в воде? — спросил он.—Смотри, а то я доктора припшаю.

— Да что вы, товарищ Буденный. Я совсем здоров! Вот только шапку в воде потерял.

Буденный рассмеялся.

— Ну, это не беда. Была бы голова на плечах, а шапка всегда будет.

— Да я буденовку потерял!—и Ребров отвернулся.

— А, вот оно что!... Ну подойди-ка поближе,—сказал Буденный.

Ребров подошел.

Буденный снял с себя буденовку и надел на голову Реброву. Обнял его и поцеловал.

Вскоре Буденный ушел.

— Что же ты, Ребров, говорил, что Буденному и разговаривать с красноармейцами некогда? А он, гляди-ка, даже в гости к тебе зашел,—сказал Веснушка.

Ребров ничего не ответил ему. Отойдя в сторону, он примерил свою новую буденовку.

Н. ГРИГОРЬЕВ.

КРАСНЫЙ БАНТ

(Рассказ взводного командира)

Я выгладил рубаху, пришел к ней красный бант и повесил на спинку кровати.

Потом зажег лампу, достал из кармана маленькую книжечку и сел к столу. Завтра я должен на митинге говорить красноармейцам речь о Первом мае. Надо подготовиться. Я развернул книжку и стал читать. Прочитал один раз, потом другой, потом третий. Вдруг кто-то заглянул в открытое окно. Я поднял голову и увидел красноармейца.

— Товарищи Карпенко, вас батальонный к себе требует.

Я надел рубаху и вышел. Командир батальона ждал меня в канцелярии.

— Поезжай в разведку, в село Дубовое,—сказал он.—Возьми с собой пятнадцать красноармейцев, лошадь и пулемет. Узнай, есть в селе белые или нет.

Я построил свой взвод, выбрал пят-

надцать человек самых надежных, взял пулемет, сел на серую лошадь и отправился в путь.

Через три часа мы были в Дубовом.

Я поехал к крайней избе и постучал.

Мне открыла дверь старуха.

— Бабушка,—сказал я,—есть в вашем селе солдаты или нету?

— Вчера не было,—ответила старуха,—а сейчас не знаю.

— А где у вас переночевать можно?

— В школе. Езжайте по этой улице все прямо и прямо. Первый большой дом—это и есть школа.

Минут через пять мы увидели школу. В окнах горел свет. «Там кто-то есть», подумал я и слез с лошади.

В ту же минуту раздался громкий окрик.

— Кто идет?

Это был белогвардейский часовой.

Вместе с двумя красноармейцами я

кинулся к нему, выбил у него из рук винтовку, рукою заткнул ему рот.

— Молчать!

Один из наших остался его сторожить, а мы вошли во двор. Людей во дворе не было. Около пустых подвод стояли лошади и жевали сено.

Я обошел кругом всю школу, поставил у дверей часовых, взял с собой двух человек и вошел в здание.

— Стой здесь,—приказал я одному красноармейцу. Он остановился. Другой пошел за мною. Мы сразу же попали в темный корридор.

Я толкнул первую дверь и очутился в маленькой комнате.

На полу и на скамейках спали белые солдаты. Их было человек двадцать.

На столе стоял пулемет. Пулеметчик положил голову на стол и тоже спал. Обими руками он обхватил пулемет и крепко держал его.

Я на цыпочках подошел к столу и правою рукою осторожно стал тащить к себе пулемет. В левой руке у меня был револьвер.

Пулеметчик вскочил и схватил меня за рукав, но я приставил ему револьвер к самым глазам и шопотом сказал:

— Молчи, собака. Убью!

Он побледнел и опустился на скамейку.

Потом тихим голосом стал просить:

— Товарищ, отдай мне хоть шапку.

Видно, с перенугу он сам не знал, что говорил. Шапка его лежала тут же на столе, и никто ее не трогал.

Я взял ее и надел пулеметчику на голову. После этого он замолчал. Красноармеец взял пулемет, вынес во двор и вернул.

— Надо снять,—зашептал он мне на ухо,—а то еще зазвонит, перебудит всех. Я подошел к телефону и оборвал пивушок.

Прямо под телефоном спал длинный солдат с черными усами. Рядом с ним лежала винтовка и две ручные гранаты.

Я наклонился к солдату, взял винтовку, взял гранаты, потом осторожно переступил через него и забрал винтовку у его соседа.

Так обошел я всех спящих и у всех отобрал оружие.

Винтовки и гранаты я отдавал красноармейцу, и он выносил их из комнаты. Кончив работу, он стал на часах у двери, а я приказал пулеметчику:

— Буди всех, только тихо, без крику.

Он стал будить своих товарищей. Когда все проснулись, я сказал:

— Стройся в две шеренги. Все построились.

— А теперь стой и не сходи с места. Солдаты молча стояли.

— Кто певельнется—стреляй, приказал я часовому и вышел.

— Товарищ взводный,—услышал я, там в большом зале человек двести спят.

Это говорил тот красноармеец, что стоял на часах в корридоре. Я не стал раздумывать.

— Скорей идем,—сказал я.

Дверь в залу была полуоткрыта. Я заглянул в щель и увидел, что вся комната полна людьми. В шесть рядов лежали на полу солдаты.

— Все спят,—шепнул мне красноармеец:—надо потихоньку вынести отсюда оружие.

Я распахнул дверь. Возле самого порога лежала целая куча винтовок. Я взялся за одну и вдруг поскользнулся и выронил винтовку из рук. Она загремела и покатилась.

В одну минуту белогвардейцы были на ногах. Они вскакивали и хватались за оружие. Спросонья никто из них ничего не понимал. Дикими глазами смо-

трели они на меня и молчали. Они не отрывали глаз от моей рубахи. Я сначала не понимал почему. И вдруг понял! Да ведь, у меня на рубахе красный бант! Как с вечера я его надел, так и не снимал.

«Надо бежать, — подумал я, — убьют».

Я обернулся назад и увидел у двери человек десять с винтовками в руках. Красноармейца не было. Он успел выскочить.

Меня окружила целая толпа белых. Отступать было поздно.

Я двинулся вперед и громко сказал:

— А ну-ка, расступись! Дай дорогу.

Молча, не сводя глаз с моей рубахи, они расступились, расчистили мне дорогу. Я подошел к столу, вскочил на него и стал говорить.

— Товарищи, — сказал я, — вы окружены. К вам пришел батальон большевиков. Сорок пулеметов выставлено вокруг вашего здания. Предлагаю нам сдать оружие.

Я едва стоял. Под коленками у меня тряслись все жилы, но я держался смело.

— Зачем нам проливать братскую кровь... — хотел продолжать я и вдруг остановился. Я не знал, что говорить дальше.

Холодный пот капал с моего лба. Все лицо у меня было мокрое.

Я хотел вытереть лицо и полез в карман за платком. Вдруг под рукой у меня что-то зашуршало.

— Книжка. Тут я вспомнил, что по этой книжке я приготовил вчера целую речь. Я поднял руку. Теперь я знал, о чем надо говорить.

— Товарищи, — начал я, — завтра у нас Первое мая, рабочий праздник. Я говорил целых пять минут. Меня слушали молча. Когда я кончил, все стали хлопать. Я спрыгнул со стола.

— Ну, а теперь сдавайте оружие. Складывайте вот сюда, на стол.

Несколько человек послушались. Стали подходить с винтовками.

Остальные не двигались с места.

— А вы чего не сдасте?

— После сдадим.

Минута была опасная. Что делать?

Вдруг дверь скрипнула. В щель проснулась голова моего красноармейца. Он вошел и стал у порога. Следом за ним вошел еще один.

Должно быть, они, стоя за дверью, все слышали и теперь решили, что пера мне помогать. Белогвардейцы забеспокоились. Тогда я вскочил на стол и закричал:

— Кто сдал оружие — отходи в левую сторону, кто не хочет сдавать — отходи в правую.

Не знаю, чего уже они испугались, только после этих слов солдаты толпой двинулись к столу.

Один протягивал мне винтовку, другой бомбу с деревянной ручкой, третий таскал с себя пояс с патронами и клал на стол.

Открылась дверь, и в комнату вошло еще пять наших. Я кивнул головой на стол:

— Убрать оружие!

Красноармейцы стали таскать винтовки во двор и грузить их на подводы.

Лошади были запряжены. Я приказал пленным построиться и хотел выводить их во двор. Вдруг ко мне подошел красноармеец и сказал на ухо:

— Есть в доме еще комната, где спят солдаты.

Тут я не выдержал. С досады ударил кулаком по столу. Что ж это такое, наконец? Но потом сдержал себя. Медленно пошел к выходу, оставил у двери двух часовых и только в коридоре побежал, как сумасшедший. Злоба душила меня. Я готов был разорвать всех белогвардейцев на клочки. Ударив в дверь ногой, как зверь вле-

тел я в третью комнату. За мной красноармеец.

— Руки вверх!—закричал я.

Молодой парень в погонах вскочил с дивана и схватился за кобурку. Я бросился на него и оторвал револьвер с поясом. Потом стал будить остальных. Не прошло и минуты, как все стояли поднятыми руками. Это были младшие командиры. Среди них два офицера. Я отобрал у них оружие и вывел из комнаты прямо во двор. Приставил часового и вернулся в дом.

Моим красноармейцам я приказал стать во дворе в одну шеренгу—цепочкой и после этого вывести всех пленных.

Так и сделали. Я сел на свою серую лошадь, скомандовал «направо» и выехал на улицу. За мной потянулись пленные.

Тут я крикнул:

— Передайте пятой и шестой роте, чтобы снялись с оцепления!

Красноармейцы поняли меня. Они громко стали передавать мое приказание, чтобы пленные думали, что они и в самом деле окружены войсками.

— Шагом марш!—скомандовал я.

Мы вышли из деревни. По бокам ехали подводы. На них сидели красноармейцы с винтовками и пулеметами наготове.

Я слез с лошади, отдал ее одному из красноармейцев и шопотом сказал ему:

— Скажи командиру полка, пусть помощь присылает. А сам пошел рядом с пленными.

Уже начинало светать. Мы отошли от деревни версты четыре.

Пленные стали переговариваться между собой.

Мне это не понравилось.

— Петь умеете? — кричал я.

— Умеем—послышались голоса.

— Ну, так приказываю вам спеть песню, только не белогвардейскую. Песельники затянули:

«Взвейтесь соколы, орлами...»

Пропели этот песню, я приказал петь другую.

Вдруг послышались выстрелы, крики. Я сперва перепугался. Думал, что неприятель. Оказалось, это наши подавали сигнал, что идут на помощь.

Тут мы увидели целую толпу красноармейцев нашего полка. Они смешли нам навстречу.

Кто скакал верхом, кто бежал. Один ехал даже на извозчике. Откуда он изнял его в такую рань—до сих пор не понимаю.

На белом коне подехал ко мне батальонный.

— Ну и змей же ты, товарищ Карпенко,—сказал он и засмеялся. Через полчаса все мы в полном порядке вошли в город.

Я выстроил своих пленных перед домом, где помещался штаб.

В дверях показался командир полка Николай Щорса.

Я скомандовал: «Смирно!».

Щорса крепко пожал мне руку.

— Товарищ Карпенко, твое имя надо пропечатать золотыми буквами. Спасибо тебе за храбрость твою.

Потом повернулся к белым солдатам:

Я отпускаю вас на все четыре стороны. Хотите поступайте к нам, а хотите—идите домой.

Мои пленные все как один остались служить в нашем полку. Их было около 188 человек.

А через три месяца из Москвы прислали орден.

Товарищ Щорса сам приколот мне его на грудь, на то самое место, где когда-то был красный бант.

Н. ОЛЕЙНИКОВ

Q B Z Y O R D U

Fevralın 23-y Qbzy Ordu geycyn cöx cətin idi: onlar bəjərdi-ny idi. Myəllim Qbzy Ordu və lər və onlar insan kimi baxmaz-car ordusu haqqında bizə səhbət dylar.

«Bizim ordumuz, Qbzy Ordu Qbzy Orduda isə is başqa- etdi. Sonra biz Qbzy Ordu haq- çyrdyr. Burada qbzy əskərə hərə- qbnda belə bir jazb jazdbq: mət edirlər, onlardan ötry qub -

adlar bny. O bəjyk Sovet vətə- lar, kitabxanalar acylar.

nimizi dymənlərdən qorujur. Qbzy əskər olmaq sərəfli bir

Car ordusu car və dövətliləri işdir.

qorujurdu. Car ordusunda soldat- Qbzy Ordu bizim mydafiəci- lar avam saxlbjrdylar, onlar mizdir. Biz Qbzy Orduja cöx

oxuməqə qojmurdular. Car ordu- hərəmət bəsləjjirik. Jəşəsn qəh- sunda qullux etmək soldatlar rəman Qbzy Ordumuz!...

KEŞİKDƏ

Atamyz bəjyk STALIN demis- -- Vermərik,-bytyñ əməkçilər- dir: «Əzgənin bir qarbs da olsa çavab verdilər.

torpaq bny istəmirik, ançaq öz Bizim Qbzy Ordumuz məhi- torpaq bny, öz torpaq bny kəmdir. Qbzy Ordu Sovətlər İt- bir versəqunu da hec kəsə ver- tifaq bny daxili və xariçi dymən- lərdən qorujur. İsci və qolxozcu- mərik».

-- Vermərik,-ışçilər çavab ver- lar bnyza kömək edir. Jəşəsn Qbzy Ordu!...

dilər. -- Vermərik,-qolxozcular çavab Jəşəsn Qbzy Ordunun rəhbə- ri Qlim Vorosilov joldas!- verdilər.

BİR QƏZYL ƏSKƏRDƏN MƏKTUB

Sevgili ana!

Kənddən gələndən bəri səni unutmamışam. Qəzyl Orduda yaşayış çox gözəldir.

Burada fikirim daha da genişlənməmişdir.

İndi Sovet vətəmin dostunun düşməni daha yaxşı ajrə bilirəm.

Kecən gyn səndən bir məktub

aldım. Məktubda sənin staxanovcu qolxozculardan olduğunu oxudum, çox sevindim. Mən də bir ajrdan sonra kəndə gələcəyəm, qolxozda səninlə birlikdə çalışmaqma söz verirəm.

Bağım Zərifəyə, qardaşım Kamilə məndən salam səjlə.

Oqlun: Qorxmaz.

PIONERLƏR ÇASUSU TUTDULAR

Uşax Şərq sərhəddində, Qjunsq lardan gedən jolu soruşdu. Uşax adlı bir kənd vardı, bu kənd lər bu adamın jad ölkədən gəldi: dən olan pioner Qolija joldaşları ilə inandırlar və ona:

ilə qolxozcu İvanın evinin janynda ojnayırdı. Birdən pəjənin janynda bağlanmış it bərkənd hyryməyə başladı. Uşaxlar ojanbujana baxdırlar. Evin dalında bir nəfər jad adam gördylər. O, gizlənmək istəjirdi.

Qolija:

-- Jad adamdır, dedi və onu joldaşlarına gətərdi. Hamısı evin dalına gedib, jad adama jaxınlaşdırlar.

--Kimi axtarırsınız! Hara gedirsiniz? dejə ona sual verdilər: o, suallara çavab verməyib, uşax-

-- Gedək, biz səne jolu gəstə-tərik, dedilər.

Uşaxlar onun ətrafında byryjyb, sərhəd postuna tərəf aparđylar. Pioner Fedija hamıdan qabaxda jyryjyrdy. O, bir az sonra sərhəd postuna çatdı.

Qarının aqzında qaraul dajandı. Fedja icəri girmək istədi, qaraulu onu buraxmadı, və:

-- Hara jyryjyrsən, bura girmək olmaz, dedi.

Fedja:

-- Burax mən nacainiki görəcəyəm. Jad adam var, onu tez tut-

maq lazımdır.

təjir.

Qaraılcu məsələni anladı. --O haradadır
Fedjanın icəri buraxdı. Sərhəd -- Joldaşlarımız onu dənizə tərəf
postu Nacalıqı Sidorenqo öz qa- aparadırlar.

binetində idi. Fedja icəri girdi. Nacalıq tez öz qabinetindən

Nacalıq:

çıxdı. Bir dəstədə kesikci gə-

-- Nə seziyi vardı

tyrdy və Fedja ilə bərabər dənizə

Fedja:

tərəf getdi. Bir az sonra sərhəd

— Biz bir nəfər jad adam tap- həd kesikcileri jad adamın tutdu-
mıyıq. O, Oes yoluna birmək istə- lar. O çəsus idi.

ƏLKƏMİZİ MUDAFİƏ ETMƏJƏ HAZIRLIQ

Biz təzə jəşəyis qurmuşuq. Biz nimizi qorujaçaqıq. Bizim Qəzyl
bəyjk fabriqa və zavodlar tikmi- Ordumuz məhkəmdir. O, jaxsı sı-
şik. Biz sovxoz və qolxozlar qur- lahlanmışdır. Onun rəhbəri Oli-
muşuq. menti Jefremovic Voroşilov jol-
daşdır. Qapitalistlər bizə hüçum

Qapitalistlər bizim irəli getdiji- edərlərsə, biz onları əzəçəjik.
mizi gəryrlər. Bu artıq bəyjmə- Qəzyl Ordu məhkəmdir.
miz onları qorxudur. Onlar re- Qəzyl Ordu əlkəmizi dısmənlər
voljusadan qorxurlar. Onlar bizim dan qorujur.

əlejhimizə dava hazırlajrlar. Biz öz bəyjk əlkəmizi qoru-
Biz dava istəmirik. Biz dısmənlərin hüçumundan qorxmuruq. maqa hazırıq.

Biz var qıvvəmizlə bəyjk vətə- Jəşəyis saulı Qəzyl Ordumuz!

VOROŞILOVA KAQIYZ

Xalq mydafie qomissar**ь** Vorosilov joldaş!
istəjirlər. Onlar Sovet ölkəsini jəx
maqa caləşirlər. Joldaş Vorosilov!

Bu il qardaş**ь**m əsgər gedir. Onu çox sevirəm. Joldaş Vorosilov, sən də ona inan.

O zavodda staxanovcudur. Orada da əlac**ь** olaçaqdır. Joldaş Vorosilov! Qardaş**ь**m əskər gələndə, ondan raz**ь** qalaçaqsan.

Esitmişəm faşistlər dava etmək üçün jerinə qaraulda duraram.

BUZLAR QƏHRƏMANLAR**ь**

Şimalda bir ölkə vardır. Orada həmişə qışdır.

İnsanlar bu ölkəni əjrənmək fikrinə düşdylər. Buzlar arasında yol salmaq istədilər. Bu jolda çoxlu adamlar, paraxodlar və hava gəmiləri tələf oldu.

Ancaq bu cətinljə baxmajb, jənə əl cəkmədilər. Oraja birinçidə onları ad**ь** dijilir.

IQOR CQALOVUN TELEQRAMMASI

Cqalov məşhur sovet aeroplanı Əziz ata! Mosqyadan Amerika-syrəndir. İqor onun oqludur. İqor ja bir başa ucusun salamat qur-pioner lagerində öz joldaşları ilə tərması ilə səni təbrik edirəm. alinçəlirdi. İqorun atası buzlar əl- Lagerdəki pionerlərdən və oqtja-kəsi yzərindən Amerikaja ucmuş- brjatlardan sənə, Bajduqov və du. Bir gyn İqor qartanı jann- Beljaqov əmiyə salam göndərirəm. da dajanmışdı. O, «ANT-25» ac- 1937-çi ildə iyunun 30-da lage- roplanının getdiji jolu lagerdəki rimizin 12 illiji tamam olur. Bə- öz dostları Valja Moloqovaja və iyk pioner bajramı keçirəcəjik. Vova Vodopjanova göstərdi. İqor Biz pionerlər və oqtjabrjatlər sevinçlə atasına belə bir teleqram hamımız səndən, Bajduqov və ma göndərdi: Beljaqov əmidən və anamdan xa-

Amerika. Vaşinqton ölkəsi. İis edirik ki, bizim bajrama ucub. Portland şəhəri. Sovet İttifaqı gələsiniz. qəhrəman atam Cqalova.

Oqlun: İqor.

Hinbø naskø dъzмын „Parsøkci“

Evare Fedia u Gavruşa cu, Nənas kыңыкe kəvпык хwəкь-
bər сem. rьбу.

Nыškeуа Fedia мыe həvale —Tu vьra сь dьki? pьrs kьr
xwə kьşand: Gavruşa.

—Вьпьherə, nava bostenda mə- —Əz parsəkcima . . . dьbьze-
rik həjə. rьm . . . bьrcimə, мын jək хwar.

—Kədərəjə? —Tu, —tukьr Gavruşa.—axьr
Fedia nişan da kəla pamidore. nə əw хакьп?

—Aj, pьş kəla hane. Gavruşa cu. Fedia ma.
—Dьbə ky зь kolhozvane mə —Tu kiji? Fedia pьrs kьr зь
bə?. nənas.

—Kolhozvane mə хwə vəna- —Nə мын got? çınarьm, зь
şerə. gunde nezik. Le əw zara dьne
Zara bina хwə gьrti kətnə na- kyda cu?

va bosten. —Kyda we hərə? тьştəki əjanə
—Fərztl əw bu, ky əw mə nə- mal,—çava wi da Fed'a.

vinə,—Gavruşa Fediara kьrə pьs- —Le сьra təra nəcu?

tə—pьst. —Əm təvajj nəhatьnə.

—Tu bьminə vьra, le əze zi —Dərəngə. Te həri mal na-
bьbəzme rastgьrtie. тьrsi?

Le mərje хwə vəşartьbu pьş —Xer.
kəle əw ditьn u dəst pe kьr zu- —Əfərm. Rast əgiti,—„par-
zu pamidor сьni. səkci“ paje Fedia da u disa nь-
Zaro nezikl wi bun. herl bər бь wi all, kyda cu Gav-
rjuşa.

Əwi mərjij pamitorək avitə də- —Əm runen.
ve хwə u бь хəпьqандьni dəst —Tu rune, le əze bьsəкьпьm
pe kьr cu. şpia.

Zara бь gyhdari wi пьherinə.

„Parsəkci“ rumbst.

—Bəle,—b̄ hersbuji çavda Fe-

—Məxoraka tə tynə? p̄rs k̄r dia, t̄lla xwə rast k̄ri b̄r b̄
nənas. t̄rje.

—Əz naqşın̄m,—çava wi da Nəcalnike rastḡrte u sinor
Fedia. Qole nezik ləqian. xwəjk̄rja (pagranicnika) dora qo-

„Parsəkci“ b̄n k̄nç̄bke k̄v- la ḡrt̄n u „parsəkci“ ḡrt̄n.
n̄kra q̄rmə d̄r̄x̄st u ḡrt̄ b̄r Rozəke şunda nəcalnike rast-
b̄ Fedia. ḡrte əlamı Ḡvrjuşa Mixajlovskij

—Dəng d̄rx̄l əze t̄ b̄kyz̄m. u Fedla Dunaevskij k̄r, ky wana
Əw nava qolada ynda bu— k̄m̄k daj̄ ḡrt̄nə ş̄p̄n̄k̄i z̄f
Fedia be ləqand̄n s̄k̄n̄i, u ḡy- m̄z̄n u ky əsk̄r̄e sinorxwəjk̄-
da s̄r d̄ng. ri razibune d̄d̄ə wana u wana

—Ynda bu?—n̄şkeva Fedla r̄wa d̄k̄ə b̄ p̄şkeşje z̄f r̄nd.
b̄h̄st d̄nge nəcalnike rastḡrt̄ie- T̄rç̄m̄ə k̄r. T̄llia Ş̄m̄o
ji nas.

Simak

Kamandire qocax

Dəst b̄ d̄rsa cara bu. D̄rs- ḡlik̄m, t̄şte q̄w̄m̄ija: m̄n̄ra
dare d̄rsxana s̄sja t̄n̄bu, şa- ḡli k̄rīə are m̄n̄. Əw kamandi-
ḡrta q̄r̄ar k̄r̄n d̄rsxan̄da k̄r re əsk̄r̄e sor̄, əw z̄f—z̄f sal̄,
runeç s̄rhat̄ja ḡlik̄n u b̄he- ky nava əsk̄r̄e sordaj̄. H̄la wi
l̄n d̄rsxane d̄ne d̄r̄se xwə r̄- saxl̄va, s̄ s̄xi sora ş̄r d̄k̄r̄n̄
h̄t d̄rbazk̄n. m̄qab̄li sp̄la.

—Aj, b̄ra Anahit ḡlik̄ə, zara Zara k̄r u ḡyhdari d̄b̄h̄st.
t̄w̄q̄t̄ k̄r. —Əre ḡlik̄r̄n̄a are m̄n̄ə: p̄-

—Pak,—Anahite got. Əw d̄r- ha əze ḡlik̄m ysa, c̄wa ky are
q̄t, s̄k̄n̄i b̄r stola d̄r̄s̄dar, b̄ m̄n̄ xwə—xwə ḡli d̄k̄ə.
bak̄r̄n̄a ser̄i por dur x̄st z̄b̄ —W̄xta ş̄re bazarvanije bu:
ənje u c̄ve b̄lək b̄ȳndk̄r̄n̄e- ç̄r̄k̄e, əm̄ə sor 120 m̄ri siari
va, mina m̄z̄n̄a d̄st pe k̄r. z̄f p̄ş̄ia cun b̄r̄b̄ d̄ş̄m̄n̄ u
—Əw, s̄ ky əze n̄ha w̄ra n̄şkeva m̄ dit, ky sp̄ia dora m̄

gürtle nava newaləkeda.—Əw hə bun 5—6 çara mə zədətər. Əm nətərsjan, sımki zəf rənd nasi çia bun, hən zi məra bu kaman-dirəki qocaxi əskərə məjisor. Mə həmuja zi zəf wi həz dəkər.

Əw məriki bə bəzəna ortə, nav-myla fərə deme bədəw bu. Əwi zə mə bu—məra həlal: mina mə zi əw bubu palə.

Anahit hənəki kər bu u got—ape mən zi bje pale şəxte: əw həvaləki əwqa pak bu, məra də-xar, vədəxar, radəza bən konəki, cəwa ku zə mə jək.

—Əm məriki qocax u hunar-zan bu, mə həmja bawar dəkər ku əwe hunare bəvində u əme azabən zə wi çie təng, u rast zi ysa bu. Cənd mərl bərəv bu, bal həvale kamandır u dəst pe kərən şəwr kərən.

Jək zi xəbər dədə Ostap u dəst-te xəw dəhəzində, Ostapı Ukrajn bu şərkəreki zə şərkəre qocax bu. Məriki məzəni qalın bu, cə-wa dərəkə paludajə məzən: əw zə ty təştə nədətərsia u ysa ru-dənyətə sər həspe, tə dəgo qəj əw zi pərəkə həspejə.

Təri dəbu. Əm bə əmre kamandır hazr səkənlun.

Kamandire mə şure xəw dərxəst u kərə qirin.—pəj mən . . .

Cəwa ku ağır, mə həsp azotən

u qələst tsepa dəzəm. Pəj mədəs pe bu ağırkərəna təvənga u pullme ta, əm dərbazi pəştə top bun.

—Le Ostap kuştən? — fəkər-mişbuji got Kimike.—

—Bəsəkənə le, nəha ape mən-ne bezə,—hers bu Anahit.

—Əm epeçəji dur kətən, mə dit, ku zə mə kem bujə Ostap.

Nəşkeva mə dit çarəkeva zə aliki dəne slarək we dəzo te bər-bə mə, mə dəst xəwəda nas kər-əw həspe Ostap bu, le tə dəgo siar Ostap ninə. Əm bəzində ne-zik, mə dit Ostap bu, le bawar-kən xərgi. Mə əw zə həspe pə-ja kər—mə dit ku se bərlin hənə sər: dydy je şur, jək ja gyle. Kamandire mə əw həmezkeri zəra got:

—Təşt nakə, əwe bəzi. Mə bə-rine wi gəredan, zə təvənga nə-silkə cekər u Ostap bər nəxwəş-xana əskərə mə. Ostap qənc bu, le dəste raste xərab bu. Əw ida məra natə şer.

Vi çurəji kamandire məji qo-cax u aqıl aza kər əmre mə.

—Paşe,—zəra kərə qalməqalm: Paşe,—Anahite çav da,—bəra bəzi əskərə sor:

—Cə rənd bu, bəra bəzi əskə-re sor—zəra kərə qalməqalm.

—Dərs kyta zu, zəro səkənlji sər piə dəstran kələma əskərə sor.

Tərgmə kər: Təllia Şəmo

Ordja sorə məzən u nəaltbuji

1918 sale zə pala u gyndja 22—e məhə fevraleda təmam
təşkilbu Ordja məjə Sor. dıvə wəki Ordja Sor hatijə təşkil-

Ordja Sor xwəjıdıkə sinore wə kərıne, əw bərəkə u nəaltkərı, əw
əte mə. kədərə zə aliye pala, məzənə u qəwatə.

gyndja u xəbatciye həmu dınjə Sərkarə Ordja Sor komlsərə
bı sərkarja həvale Staline hızkərı xwəjıkərna wəlet həvale Kilm
rı sosializme əm sedıkən. Voroşilovə.

Ordja Sor nəvə dınjaeda ordi-
kə tənəjə aliye hazərbun u nəalt-
kərja xwəda, je neta xwə dənıjə,
nə ky zə xəlfə wəlatə zəvtkə, le
əwe xwəjıdıkə wəlatə mə, kədərə
sosiializm te sekərıne.

Oktjabrıkə rısuık, gərəkə
hun zı pak naz kən əglte sərka-
re Ordja Sor.

Jaşəmısbə. Ordja Sor.

Тəғрmə кыг. М. Саро

Ajroplanci

Фыг, фыг, ајроплансі,
Хвəфырик мина тəјрəкі,
Кыгə говəкə мəзən
Бəгзєг бу дəг male, çan, çan.

U ajroplanci nəheri dərva
—Səlam go zarno wəra
Hovale komunae,
Xwəfыrika mən wəra peşkeş
Тəғр. кыг. Mariama Saro

Qısqə dərheqa Ordja Sorda

Qənge pioner gəşk tob bun denic. Danə bələkərne paşməja dora kamandır u qənge kər bun Denikin u Vrangel. Tərbətikə baş kamandır got.

Həvalne cuscək, huñ zanñ əze Wən şarəda, he bərk bu u hə-dərheqa cəda wəra xəbərdəm? tə siləhkərne ordja mə. Kaman-

Qarəbalyəkə məzñ byñnd bu. dir sərkar u peşkar buñ Stalin, Zə həmu aljaya dəkərne qarın,— Fırnuzə, Voroşilov u Budjonin əre zanñ, dərheqa Ordja Sorda, beluke ordje sor dəbyññ zə peş-dərheqa 16—də salja we. dacujinəkə majin.

—Əre,—go kamandır,—le hə- 1918 sale həta 1921 saleda ma əz, cəwa kamandire ordja Urşetəda çarəkeva u ysa zi Zə-sor, gərəki bezym, wəki əz hini kəvkəsədə(Andərkovkas) şər həbu Qarəbalyə ve forme nə bumə. hətanı ordja sor da hñçyrandy-

Bə tərbətl runen u byñhen. ne həmu dəzmyne mə, le paş-maje wəna rəvin wəlate kapita- Wəxte 1917 sale bə sərkarja lista. Zə we dərə əwana dısa Lenin mə Urşetəda da altkərne dəçerəbandyn, wəki dərçətyna həkyməta kapitalista, Lenin got- mərə lazymə təzə qəwət, ordja məqabyl mə, şər dəstpe kərnya, proletarlate—ordja sor. Bej we le ordja məjə qəwət bə əgiti xwəj jəke dəzmyne mə cəwa hyndyrda, dəkər sinqore mə. Fıransija, Ang- ysa zi dərva rəhətije nadnə mə, lıja u Lehastane nədərwerin bə aş- u 1918 sale 23—e məha fevrale- kərə dərçətyna məqabyl mə by- da, dəst pe bu təşkilbuna ordja kərnya şər. Ysa zi komək də- məjə sor. Wədəki kynda bə sər- danə mə byre mə nava wəlate karja komunista, əw ordi dəst kapitalistada,—palə u əskərə in- pe kər xəbat məqabyl gələ dəz- glabci. myna, məqabyl generala u myl- kədara.

Dənə hñçyrandyne Kolçak, ju- ne malhəbuna xwə ordja sor

bu školəka əskərliyə məzən. Ve wəki duxazən rəhətije, le wəki školeda hər sala palə u gyndije kapitalist hücumı sər mə nəkən, çahıl bə həzara ylm dəst tınən u mə dajə qəwət kəryne ordjaxwə- hın dəvən altkəryna dəzəmən. Əwa- jə şor.

na hın dəvən rast nişan gərtyən, Həvale Stalin rast dəgot, wəki rast ađrkyryən u baş hınlı texni- əm şər nəxwəzən, le zə xwəlja ka ordije dəvən. xwə zi carekək zi nadəne dəzəm- ne xwə.

Nə axır dəzəməne mə qəwətə ne xwə. bə texnika xwəva u bona hıncə- Bə we jəke kamandır qəsa xwə randəna we usa zi lazəmə texni- kyta kər, le we dişa wədəki kən- ka byınd. da bə mə bəvine.

Nava həmu dənıajədə, əmən Tərc. kər. Mariama Səro

Şoqənts

Bər Sinor

Şəvəkə bəhare, Vacik zə mala ml dəne səwa ky sikə rəş dylə- xwə dərkət: dənge sə bəhistəne- qə. Əwi tırsəkə sənək kəşand, le va əwl nəheri dora xwə, le ty dəst xwəda da altkəryne əw tırs tışt nədit. gynde Vacik teda bər u dəha nəzikbuji bərbə kəvja sinor bu, rəx cem, bawarkən cem, xwə vəşart rəş kəvbrəki u cənd gav dur. dəst pe kər gyhdarl nəheri, ky

Zə mala Vacik nəzikja sədmet- kyda dəcə əw sl. Si bərə—bərə ra dur posta əskərə sinor xwəjl- nəzikl cem dəbu u dəha u dəha kəryne bu, kədəre ky nəfərə əs- məzən dəbu. „Nə, dəzəməne? ıf- kərə sori qərawyl səkənı bu u bə kərı Vacik bira xwəda, qəj dəx- nəherəndənkə be ləqandən də- wazə zə cem dərbaz bə. Əw şaş nəheri bər bə tanga hərdy həfa nəbu. Sia rəşə ky bərə — bərə nəbə ky şplon, jane mərlə dəz- dəha nəzikl cem bu, buçurəmə- tənı wəlate mə sinor dərbaz bə. jallı təmam, le ky səwa gəhiştə

Həma əw bu, Vacik dəxwəst cem sər zək vələzja u kərkaşbu- tekəta male, nəşkeva dit alje ce- jl kətə nava ave.

Vacik dysyrmişbu. Сь бькә? Interesәkә дьһа мәзын gyhda сәр Banzdә bal qerawyl әlamәtje бь- mәрje зь сем дәрбаз bubu, je de, jane һәрә әлами dia xwә бь- ky зь әве дәркәт u xwә vәşart kә? Әwi qьrар кьrja реşьн. Na- nava қолә nezikda. Wi сaxи dia vacik dәркәтьбу u Vacik дьгәрja. Ваcик бь қурәки әлами de кьr, ky әwi vьrә u бь şyxylәki fәрzva гьredajjә. De xwәst запьбә әв сь тьштә,—neziki Vacik bu.

—Hәvale Jefimovic:

—Кјә?—dәst xwәda çava wida nәfәra sorә qerawyl.

—Әw әзым, Vacik.

—Сь һәјә? сь дьхazi nive şәve?

—Aj, dәra һana,—got Vacik binbьrјi,—alje seml дьне jәk kә- tә nava әve, bona dәрбazi alje mә бә.

Nәfәra әskәre sor gyhdarja xwә дьһа туз кьr u dit, ky rastl ne- zikja sәd metrә зь wl durьr, ze- re ньqьtkәkә rәş nava әveda дь- lәqә. U сьmkl dora poste, бь qa- јilja qanuna әskәre sor ty çarә izьн tynә be һьштәne, lәma zi qerawyl бь telefone әлами пәcal- nike qerawylje кьr.

—Ty һәрә,—got nәfәra әskәre sor u gyh бьдә сәр әwi mәрje дьrәvә.

Vacik zi дьһа qәwәt stәndi na- va qьrпandьnәkә сәvada disa paş- da бәzia. Сәwa ky әw гьһiштә rәx mala xwә, dәst pe кьr бь

—Lәo,—бьһersbujј әве got, - сьma wәxta зь male дәртеji ida naxazi vәgәrј?

—Dәe, dәe ьssll,—zәf rәhәt çava we da Vacik,—nava vaң kole nezikda mәriki xwә vәşartlә, әz qerawylje сәр wl дькьm, ty бьльnd хәбәр nәдә.

De fәm кьr ky şьxyl сәwanә. We dәqe neziki wana bun komә- kә nәfәre әskәre sorә qerawyl, бь сәрқarja kamandır.

—Wә vьra ditjә je ky зь si- nor dәрбаз bujә? pьrскьr kaman- dir зь dia Vacik.

—Kyre мьн ditjә,—got de, u тьljә xwә дьрез кьr бәр бь alje қола.

—Aha dәra һana xwә vәşart, - xwә avltә naв хәбәrdәne, Vacik dәnge xwә gyhast кьrә mina dәn- ge mәрje мәзын. U peşia nәfәre sor қәtl әw rast cu бәр бь we dәre, қәdәre ky xwә vәşartьбу mәрje зь sinor dәрбазbujј.

—Aha wedәre xwә vәşart,—

Vacik got u səkyni bəndherə sə dəma. Əwi zəf həlal Vacikra u we bəqəwəmə. Nəfərə sor dəst dia wira qəsə dəkər.

xwəda dora qola gərtyñ. Dəst pe —Vacik,—wa dəgot nəfərə sor kərñ fəsal neherin nava qola. sinor xwəjkərñ,—əgiti kərjə, əwi We sekunde hatə bəhistəne dange ditjə şpione dəwləta wəlate dəre-qərme. Je sinor dərbazbuji bu. kə. Zə sledstvie (pərkəryne) əjan Əwi xwə təlandəbu bəñ koləkeda bu, ky əw mərje zə sinor dərbaz u aqər dəkər sər nəfərə sor. Tə bu hatəbu wəlate mə, bona nete qinja gyla hatə bəhistəne cənd dəzmyñjejə başqə. Əfərym təra, çara ysa zi zə alje nəfərə sor. Le Vacik çan, ky tə kəmək da myñ bə axərje əw məri hatə gərtyne. u mə dəzmyñ gərty.

Вь əmre kamandır şək u silhə Vacik zə we rajdajne şabuji zə wi stəndəñ u dəste wi bərk dia xwə həmez dəkər, de zt dəstə gərredan. te xwə pore kyre xwəjə kyrışki

Ньнда mala Vacik nəfərə sor dəxəst u dəgot: u kamandır dyl razibunəkə mə —Vacike myñi aqylə, əw tə- zəñ danə Vacik u dia wi bona vñg aqərkyne zi hñn dəbə,— qylyxa waná kər. wəki ky paşə bəbə sinorxwəjik- rəki gənd u bə əgiti xwəj bəke wəlate məji sosialistije.

Roztyra dəne nəfərə sor Efi-
mowic hatəbu gunde Vacik tēda

Тəгəmə кьр. Тəllia Şəmo

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0002831

№ [174.]

804

A II
23925

МАТЕРИАЛЫ К XX ГОДОВЩИНЕ
КРАСНОЙ АРМИИ
ДЛЯ ДЕТСКИХ САДОВ